

02-18

Каралды һәм кабул ителде
педагогик кинәшмәдә
« 29 » август 2023 ел
беркетмә №1

Распечата
«12 нче «Гусельское» катнаш балалар бакчасының
МБДОУ җитәкчесе
Борцова Г.Г.
« 29 » август 2023 ел

**2023-2024нче уку елына
беренче нәни төркемгә (1,6-2 яшь)
3нче «Жиләк» төркемнең
эш программасы**

Программаны төзүче:
Юдина А.М.
Садикова Г.Д.

Яр Чаллы, 2023 ел

№	Наименование разделов	бит
I.	Максатчан бүлек.	
1.1	Аңлатма язу	3
	Эш программасының максаты һәм бурычлары	4
	Мөһим эшләү һәм гамәлгә ашыру өчен программага характеристикалар	5
	Балаларның яшъ үзенчәлекләре	5
II.	Эчтәлек бүлге	
2.1	Белем бирү эшчәнлегенең тематикасы	6
2.2	Ата-аналар белән хезмәттәшлек	41
III.	Оештырылган бүлек	
3.1	Материаль-техник база	42
3.2	Программа методик тәмин итү	42
3.3	Предметлы тирәлек мохитны үстерү	43
3.4	Көндәлек режим	48
3.5	Белем бирү эшчәнлегенә чөлтәре	49
3.6	Сәламәтләндрерү чаралары	50
	Милли–жирле компонент (ЭРС)	51
	Краткая презентация	

1.1. Аңлатма язу

Бу программа “Мәктәпкәчә төп гомуми белем бирү программасы структурасына Федераль дәүләт белем бирү стандартларына нигезләнеп, Н.Е.Вераксы, Т.С.Комарова, М.А.Васильева редакциясендәге “Туганнан мәктәпкә кадәр” төп гомуми мәктәпкәчә яшты белем бирү программасына, балалар бакчасының еллык эш планына таянып төзелде.

Программаның төп бурычлары-мәктәпкәчә яштыгә баланың тулы кыйммәтле яшәеше өчен уңай шартлар тудыру, шәхес культурасының нигезле жирлеген формалаштыру, шәхси һәм яш үзенчәлекләренә яраклаштырып, физик һәм психик сыйфатларны төрле яклап үстерү, баланы хәзерге жәмгыятьтә яшәргә, мәктәптә укурга әзерләү, мәктәпкәчә яштыгә баланың куркынычсыз яшәү рәвешен булдыру. Бу максатлар бала эшчәнлегенә (уен, аралашу, хезмәт, танып-белү, ижади, уку) төрле процессларында тормышка ашырыла.

Настоящая рабочая программа разработана воспитателем МБДОУ №12 «Гусельки» Юдиной А.М., Садиковой Г.Д.

Программа спроектирована с учётом ФГОС дошкольного образования, особенностей образовательного учреждения, региона, образовательных потребностей и запросов воспитанников, кроме того учтены концептуальные положения используемой в ДОУ Примерной общеобразовательной программы дошкольного образования «От рождения до школы» под редакцией Н.Е. Веракса, Т.С. Комаровой, М.А. Васильевой в соответствии с ФГОС.

Рабочая программа первой группы раннего возраста №3 «Ягодка» является нормативно-управленческим документом, обосновывающим выбор цели, содержания, применяемых методик и технологий, форм организации воспитательно-образовательного процесса в ДОУ. Она представляет собой модель процесса воспитания и обучения детей, охватывающую все основные моменты их жизнедеятельности с учетом приоритетности видов детской деятельности в определенном возрастном периоде, обеспечивает разностороннее гармоничное развитие детей с учётом их возрастных и индивидуальных особенностей по основным направлениям: физическому, социально-коммуникативному, познавательному, речевому и художественно-эстетическому развитию.

Рабочая программа первой группы раннего возраста №3 «Ягодка» разработана в соответствии с образовательной программой МБДОУ «Детский сад комбинированного вида №12 «Гусельки» и следующих нормативно-правовых документов:

- Федеральный закон от 29 декабря 2012 г. №273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации»;
- Федеральный закон от 31 июля 2020 г. №304-ФЗ «О внесении изменений в Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации» по вопросам воспитания обучающихся»;
- Федеральный закон от 24 сентября 2022 г. №371-ФЗ «О внесении изменений в Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации» и статью 1 Федерального закона «Об обязательных требованиях в Российской Федерации»;
- Федеральный государственный образовательный стандарт дошкольного образования (утвержден приказом Минобрнауки России от 17 октября 2013 г. №1155, зарегистрировано в Минюсте России 14 ноября 2013 г., регистрационный №30384; в редакции приказа Минпросвещения России от 8 ноября 2022 г. №955, зарегистрировано в Минюсте России 6 февраля 2023 г., регистрационный №72264);
- Федеральная образовательная программа дошкольного образования (утверждена приказом Минпросвещения России от 25 ноября 2022 г. №1028, зарегистрировано в Минюсте России 28 декабря 2022 г., регистрационный №71847);
- Порядок организации и осуществления образовательной деятельности по основным общеобразовательным программам-образовательным программам дошкольного образования (утверждена приказом Минпросвещения России от 31 июля 2020 года №373, зарегистрировано в Минюсте России 31 августа 2020 г., регистрационный №59599);
- Постановление Правительства РФ от 15 сентября 2020г. №1441 «Об утверждении Правил оказания платных образовательных услуг»;
- Санитарные правила СП 2.4.3648-20 «Санитарно-эпидемиологические требования к организациям воспитания и обучения, отдыха и оздоровления детей и молодежи (утверждены постановлением Главного государственного санитарного врача Российской Федерации от 28 сентября 2020 г. №28, зарегистрировано в Минюсте России 18 декабря 2020 г., регистрационный №61573);
- Постановление Главного государственного санитарного врача РФ от 28.01.2021 №2 «Об утверждении санитарных правил и норм СанПиН 1.2.3685-21 «Гигиенические нормативы и требования к обеспечению безопасности и (или) безвредности для человека факторов среды, обитания» (вместе с СанПиН 1.2.3685-21 «Санитарные правила и нормы»);

-Постановление Главного государственного санитарного врача РФ от 27.10.2020 г. №32 «Об утверждении санитарно-эпидемиологических правил и норм СанПиН 2.3/2.4.3590-20 «Санитарно-эпидемиологические требования к организации общественного питания населения»;

-Санитарно-эпидемиологические правила СП 3.1/2.4.3598-20 «Санитарно-эпидемиологические требования к устройству, содержанию и организации работы образовательных организаций и других объектов социальной инфраструктуры для детей и молодежи в условиях распространения новой коронавирусной инфекции (COVID-19)», утвержденный постановлением Главного государственного санитарного врача РФ от 30.06.2020 №16, с изменениями от 24.03.2021 г. (Постановление Главного государственного санитарного врача РФ №10 «О внесении изменений»);

-Закон Республики Татарстан от 22 июля 2013 г. № 68-ЗРТ "Об образовании" (с изменениями от 4 октября 2022 года №62-ЗРТ);

-Постановление Кабинета Министров №1174 от 30.12.2010 "Об утверждении Стратегии развития образования в Республике Татарстан на 2010-2015 годы "Киләчәк"- "Будущее";

-Закон РТ №44 от 28.07.2004 г. «О государственных языках РТ и других языках в РТ»;

-Устав МБДОУ «Детский сад комбинированного вида №12 «Гусельки»;

-Инновационная программа дошкольного образования «От рождения до школы» под ред. Н.Е. Вераксы, Т.С. Комаровой, Н.А. Васильевой, г. Москва, 2022;

-Образовательная программа дошкольного образования муниципального бюджетного дошкольного образовательного учреждения «Детский сад комбинированного вида №12 «Гусельки».

Программы тормышка ашыру вакыты - 1 ел (2023-2024 уку елы)

Эш программасының максаты һәм бурычлары Цели и задачи реализации рабочей программы

Цель Программы. Разностороннее развитие ребенка в период дошкольного детства с учетом возрастных и индивидуальных особенностей на основе духовно-нравственных ценностей российского народа, исторических и национально-культурных традиций.

К традиционным российским духовно-нравственным ценностям относятся, прежде всего, жизнь, достоинство, права и свободы человека, патриотизм, гражданственность, служение Отечеству и ответственность за его судьбу, высокие нравственные идеалы, крепкая семья, созидательный труд, приоритет духовного над материальным, гуманизм, милосердие, справедливость, коллективизм, взаимопомощь и взаимоуважение, историческая память и преемственность поколений, единство народов России.

Задачи Программы:

-обеспечение единых для Российской Федерации содержания ДО и планируемых результатов освоения образовательной программы ДО; приобщение детей (в соответствии с возрастными особенностями) к базовым ценностям российского народа - жизнь, достоинство, права и свободы человека, патриотизм, гражданственность, высокие нравственные идеалы, крепкая семья, созидательный труд, приоритет духовного над материальным, гуманизм, милосердие, справедливость, коллективизм, взаимопомощь и взаимоуважение, историческая память и преемственность поколений, единство народов России;

-создание условий для формирования ценностного отношения к окружающему миру, становления опыта действий и поступков на основе осмысления ценностей;

-построение (структурирование) содержания образовательной деятельности на основе учета возрастных и индивидуальных особенностей развития;

-создание условий для равного доступа к образованию для всех детей дошкольного возраста с учетом разнообразия образовательных потребностей и индивидуальных возможностей;

-охрана и укрепление физического и психического здоровья детей, в том числе их эмоционального благополучия;

-обеспечение развития физических, личностных, нравственных качеств и основ патриотизма, интеллектуальных и художественно-творческих способностей ребенка, его инициативности, самостоятельности и ответственности;

-обеспечение психолого-педагогической поддержки семьи и повышение компетентности родителей (законных представителей) в вопросах воспитания, обучения и развития, охраны и укрепления здоровья детей, обеспечения их безопасности;

-достижение детьми на этапе завершения ДО уровня развития, необходимого и достаточного для успешного освоения ими образовательных программ начального общего образования.

Таким образом, решение программных задач осуществляется в совместной деятельности взрослых и детей и самостоятельной деятельности детей не только в рамках организованной образовательной деятельности, но и при проведении режимных моментов в соответствии со спецификой дошкольного образования.

Мөһим эшләр һәм гамәлгә ашыру өчен программага характеристикалар

№	Балаларның яше	Балалар саны	Малайлар	Кызлар	Норма буенча тупланыш	Чын тупланыш
3	1,6-2 яшь					

Балаларның яшь үзгәрешләре

Беренче нәни төркем (1,6 яшьтән 2 яшькә кадәр)

Икенче нәни төркем (1,6-2 яшь) балаларның уен эшчәнлегендә рольгә мөнәсәбәтләр барлыкка килә. Бу яшьтәге балалар кабул ителгән рольдән үзләрен аера башлыйлар.

Сүрәтләр эшчәнлегә шактый үсеш ала. Рәсем предметлы һәм детальләштерелгән форма ала. Кешенең график сүрәте гәүдә, күз, авыз, борын, чәч, кайвакыт киём һәм аның детальләре булу белән характерлана. Сүрәтләр эшчәнлегенең техник ягы камилләшә. Балалар төп геометрик фигураларны ясый, кайчы белән кисә, сүрәтләрне кәгазьгә ябыштыра алалар һ.б.

Конструкцияләр катлаулана. 2-3 детальдән торган корылмалар барлыкка килә. Уйлап чыгарып конструкцияләр, шулай ук төзү эшчәнлеген планлаштыру күнекмәләре формалаша.

Баланың хәрәкәтләнү өлкәсе вак һәм эре моториканың уңай үзгәрешләре белән характерлана. Житезлек, хәрәкәт координациясе үсә.

Зиһенгә алу сәләте күбрәк үсеш ала. Балалар теге яки бу предметка охшаган форманы атый беләләр.

Хәтер күләме үсә. Балалар 2-3 предметның исемен истә калдыра алалар.

Тасвирлы фикерләр сәләте үсә башлый. Балалар катлаулы булмаган мәсьәләләргә чишүдә гади схемалаштырылган сүрәтләр кулланыла.

Алдан күрә белү сәләте үсә. Объектларның пространства урнашулары нигезендә, балалар аларның үзара йогынты ясауы нәтижесендә нәрсә килеп чыгасын әйтә алалар.

Күз алдына китерү, уйлап чыгару (воображение) сәләте үсә. Оригиналлек һәм ирекле булу кебек сыйфатлар формалаша. Балалар мөстәкыйль рәвештә бирелгән темага зур булмаган әкият уйлап чыгара алалар.

Игътибарлылык сэләте үсә. Бала 5-10 минут дәвамында игътибарын туплап эшли алырга сәләтле.

Авазлар әйтелешә һәм дикция яхшыра. Сөйләмнең ритмик төзелешә, рифмасы игътибарга лаек. Сөйләмнең грамматик ягы үсеш ала.

Артык үпкәләүчәнлек бу яшьнең феномины булып тора. Яшьтәшләре белән бала сайлап кына аралаша башлый. Көндәшлек, ярышу барлыкка килә.

II. Эчтәлек бүлегә

2.1.Белем бирү эшчәнлегенең тематикасы.

беренче нәни төркемнә (1,6-2 яшь) эшчәнлегенең юнәлешә.

Төркемдә белем бирү процессы комплекслы һәм яңа парциаль программалары кулланылып үткәрелә:

Беренче нәни төркемнә (1,6-2 яшь) төркемнең Н.Е. Веракса, Т.С.Комарова, М.А.Васильева редакциясе астындагы “От рождения до школы” программасы буенча эшли. Бу программа ФГОС таләпләренә туры китереп төзелгән. Шушы программадан чыгып төркемдә белем эшчәнлегенең атналык тематикасы төзелде

Тема
Сау бул,жәй!Исәнме бакча!
Көз
Алтын көз
Мин һәм минем гаилә
Мин яши торган өй
Икмәк кадерә
Минем шәһәр
Минем йортым, минем шәһәрәм
Соңгы көз
Әниләр көне
Кыш
Яңа елга әзерлек
Яңа ел
Кыш көне хайваннар
Кошларга ярдәм итик
Кышкы салкыннар
Әти кебек булырга теләм
Ватанны саклаучылар көне
Кышның соңгы көннәре
8март-әниләр бәйрәме
Халык бәйрәмнәре һәм гореф - гадәтләре
Исәнме, яз!
Язгы табигать
Хезмәт бәйрәме.
9 май-Жиңү көне!
Сәламәтлек-зур байлык
Исәнме,жәй!

«ФИЗИК ҮСЕШ»

СӘЛАМӘТЛЕК

Аңлатма язуы

«Сәламәтлек» белем бирү эшчәнлегенә эчтәлегенә балаларның сәламәтлеген саклау, аларда сәламәтлек культурасы нигезләрен формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлдерелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Балаларның физик һәм психик сәламәтлекләрен ныгыту буенча эшнә; оешма төрән һәм тибен, булган шартларны, төркем тулылыгын, балаларның сәламәтлек һәм үсеш үзенчәлекләрен, шулай ук төбәктәге климатик һәм ел фасыллары үзенчәлекләрен исәпкә алып, бала организмын чыныктыру эшен дәвам итү.

Шәхси гигиена процесслары турындагы күзаллауларын басту. Гигиена нормалары һәм кагыйдәләрен аңлы һәм мөстәкыйль рәвештә үтәүләренә ирешү.

Гади һәм чиста киенү, киёмнәренә тәртипләп төрү, бүлмәдә чиста аяк киёмәндә йөрү күнекмәләрен үстерү.

Ашаганчы һәм ашагач, пычрангач, туалеттан соң кулларын мөстәкыйль рәвештә юарга, тешләрен чистартырга, ашаганнан соң авызны чайкарга, йоклар алдыннан аякларны юарга гадәтләндерү.

Пөхтә ашау күнекмәләрен камилләштерү: ризыкны азлап кына алу, тавышсыз гына ашау, бик кайнар ризык ашамау, коймау, савыт-сабаны дөрес файдалану.

Милли ризыклар һәм эчемлекләр (умач, татарча азу, казам пылавы, кара жимеш һәм өрекле чәй, хуш ислә чәй һ. б.) белән таныштыру.

Бала организмы өчен кирәк булган витаминнар турында күзаллау булдыру. Ризык кабул итү режимын үтәү, жиләк- жимеш, яшелчә, балык һәм сөт ризыкларын (кайнаган сөт, кефир, корт), ит һәм башка файдалы ашамлыкларны куллануга ихтыяж тәрбияләү.

«Сәламәтлек» һәм «авыру» төшенчәләре, халык медицинасының кайбер чаралары белән таныштыру. Бөрелгәндә, киселгәндә үз-үзгә һәм башка балаларга элементар ярдәм күрсәтү, үз сәламәтлегенә турында кайгырту күнекмәләре формалаштыру.

ФИЗИК КУЛЬТУРА

Аңлатма язуы

«Физик культура» белем бирү эшчәнлегенә эчтәлегенә балаларда физик культурага кызыксыну һәм аңлы караш, гармонияле физик үсеш формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели. Балаларда хәрәкәт активлыгына ихтыяж формалаштыру. Яшьтәшләре белән зур булмаган төркемнәрдә, үзләре белеп, татар халык уеннарын оештыруда мөстәкыйльлекләрен үстерү. Кагыйдәләренә мөстәкыйль рәвештә үтәргә өйрәтү. Хәрәкәтләнү тәҗрибәсен басту. Хәрәкәтле уеннарда балаларның ижади сәләтләрен (уен вариантлары, катнаш хәрәкәтләр уйлап чыгару) үстерү.

САФ ҖАВАДА ХӘРӘКӘТЛЕ УЕННАР

Хәрәкәтле уеннар балаларның физик үсешенә булыша, сәламәтлекләрен ныгыта, хәрәкәт координациясен яхшырта. Әлегә уеннар ярдәмендә бала тырыш, көчле, сәләтле, нык ихтыярлы булып үсә. Бу уеннарны уйнаганда билгеле бер кагыйдәләренә үтәлү мәҗбүрилегенә балаларны тәртипкә, үз эш гамәлләр, хәрәкәтләрен барларга өйрәтә. Уенның шартларын истә калдыру аша балаларда күзәтүчәнлек тәрбияләнә, истә калдыру сәләте, хәтер эшчәнлегенә яхшыра. Уен бапрышанда балалар бергәләп уйнау, хәрәкәт итү, ситуацияне хәл итү кебек күнекмәләргә өйрәнәләр, башка балалар арасында үзгә тоту, гомуми кагыйдәләргә буйсыну кебек тәртип кагыйдәләрен үзләштерәләр.

«СОЦИАЛЬ-ШӘХСИ ҮСЕШ»

ХЕЗМӘТ

Аңлатма язуы

«Хезмәт» белем бирү эшчәнлегенә эчтәлегенә балаларда хезмәткә уңай мөнәсәбәт формалаштыру максатын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын

билгели.

Татар халык экиятләре ярдәмендә хезмәт эшчәнлегә турында күзаллаулар формалаштыру. Баланың эш барышын татар шагыйрьләренә хезмәт турындагы шигырьләре белән бәйләү.

Балаларга аңлаешлы һөнәрләр (төзүче, электрик, сантехник һ. б.) белән таныштыруны дәвам итү. Өлкәннәрнең хезмәт чичәнлегенә мәгънәсе турында күзаллаулар формалаштыру. Хезмәт эшчәнлегенә төп бурычы булып тора. Бу бурычны тормышка ашыру түбәндәге мәсьәләләргә чыгу аша башкарыла:

- зурлар хезмәткә белән танышу, хезмәтнең җәмкыяткә кирәклегә һәм файдасы турында күзаллауларны формалаштыру. Һәм кеше хезмәтенә хөрмәт, хезмәтнең нәтиҗәсенә сак караш тәрбияләү;

- балаларның хезмәт эшчәнлеген оештыру, эш тәҗрибәсе, эшкә оештыру, зурлар һәм яштыклар белән үзара уңай мөнәсәбәтләр урнаштыру күнекмәләрен камилләштерү.

Комплекслы-тематик план

Тема	Интеграция
Сентябрь	
1. Үзлегеннән киенү – чишенү, киёмнәргә шкапка тәртип белән җыеп кую күнекмәләрен формалаштыру. 2. Балаларны төркемдә һәм балалар бакчасы уен җирлегендә тәртип урнаштыру буенча кызыксындыру. 3. Үзлегеннән бүлмә һәм җирлек гөлләренә су сибү теләкләрен уяту. 4. Балаларның кул эшләренә теләкләрен уяту: тәрбиячегә китапларны һәм дидактик материалларны ремонтларга булышу.	Уку: профессияләр турында хикәяләр уку, шофёр профессиясә буенча рәсемнәр карау <i>Аралашу:</i> балалар бакчасынба азык – төлек алып килүче машиналарны күзәтү, күргәннәр буенча әңгәмә оештыру.
Октябрь	
1. Үзлегеннән киенү – чишенү, киёмнәргә шкапка тәртип белән җыеп кую күнекмәләрен камилләштерү. 2. Үзлегеннән төркемдә һәм балалар бакчасы уен җирлегендә тәртип урнаштыру күнекмәләрен өйрәнүгә дәртләндерү. 3. Балаларда балалар бакчасы хезмәткәрләренә ярдәм итү теләкләрен уяту (урындыклар һәм өстәлләр өстеннән тузан сөртү, сөлгеләргә һәм урын – җир өстен алмаштырырга ярдәм итү). 4. Өстәлне ыргыту һәм көндөзгә ашкә эзәрләргә ярдәм итү теләкләрен формалаштыру (клакларны, чәнечкеләргә, стаканнарны кую). 5. Сюжетлы-рольгә уен «Шофёр»	<i>Сәламәтлек:</i> үз – үзгә тәртиптә тотарга кызыксындыру, шәхси гигиена таләпләрен үтәргә өйрәтү. <i>Куркынычсызлык:</i> хезмәт кирәк – ыракларыннан дәрәс куллану һәм аларны дәрәс урнаштыру күнекмәләрен формалаштыру.
Ноябрь	
1. Үзлегеннән киенү – чишенү, киёмнәргә шкапка тәртип белән җыеп кую күнекмәләрен камилләштерү не дәвам итү, курчак киёмнәргә юу һәм киптерергә өйрәтү. 2. Үзлегеннән төркемдә һәм балалар бакчасы уен җирлегендә тәртип урнаштыру күнекмәләрен өйрәнүгә системалаштыру. 3. Балаларны бүлмә гөлләрен утырту һәм аларны тәрбияләү өстендә эшләүгә тарту.	Уку: повар профессиясә турында хикәяләр уку, рәсемнәр карау. <i>Аралашу:</i> балалар бакчасы кухнясына экскурсия, повар эшен күзәткәннән соң, хикәя төзәргә өйрәтү. <i>Социальләштерү:</i> кушылган эшкә карата җаваплылык формалаштыру.
Декабрь	
1. Үзлегеннән киенү – чишенү, киёмнәргә шкапка тәртип белән җыеп кую күнекмәләрен системалаштыру. 2. Үзлегеннән төркемдә һәм балалар бакчасы уен җирлегендә тәртип урнаштыру күнекмәләрен камилләштерү (сезонлы эш-җирлекне кардан арындыру). 3. «Кухняда поварлар эше» дигән экскурсияне дәвам итү.	<i>Социальләштерү:</i> балаларны шәхси һәм төркемләп кушылган эшләргә тарту, бер – берсә арасында тәрбиячә ярдәмә белән эшкә бүлүгә өйрәтү. Уку: зурлар хезмәтенә кирәклегә

	турында хикәяләр уку, зурлар хезмәтен хөрмәт итү турында үрнәк китерү. <i>Аралашу:</i> хезмәтнең жәмгыять, гаилә һәм балалар бакчасы өчен кирәклеге турында сөйләшү.
Январь	
1. Балаларны һәр эштә, кыяфәттә жыйнак булырга теләк уяту, шәхси билгедә тәрбияләү. 2. Зурлар ярдәме белән киёмнәрне тәртиптә тоту күнекмәләрен формалаштыру (чистарту, киптерү). 3. Үзлегеннән зурларга ярдәм итү теләге уяту.	<i>Социальләштерү:</i> башланган эшне азагына кадәр эшләүне тәрбияләү, аны яхшы эшләүне булдыру. <i>Аралашу:</i> врач хезмәте буенча сөйләшү, рәсемнәр карау, теманы тикшерү теләге уяту.
Февраль	
1. Үзлегеннән төркемдә һәм балалар бакчасы уен жирлегендә тәртип урнаштыру күнекмәләрен камилләштерүне дәвам итү (сезонлы эш – жирлекне кардан арындыру, сукмакларга песок чәчү). 2. Оештырылган белем эшчәнлегенә кирәк яраклар эзәрләү теләкләрен формалаштыру. 3. Балаларны табигать почмагында орлыклар утыртырга, гулләрне күчерергә тарту. 4. Дидактик уен «Әгәр куян авырса?»	<i>Куркынычсызлык:</i> карны көрәгәндә куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәүне формалаштыру. <i>Танып белү:</i> табигать почмагындагы гөлләрнең һәм үсемлекләрнең киёмнәрен белү.
Март	
1. Үзлегеннән төркемдә һәм балалар бакчасы уен жирлегендә тәртип урнаштыру күнекмәләрен ныгыту. 2. Үзлегеннән киенү – чишенү, киёмнәрне шкапка тәртип белән жыеп кую күнекмәләрен системалаштыруны дәвам итү. 3. Оештырылган белем эшчәнлегенә кирәк яраклар эзәрләргә омтылыш тәрбияләү, деңурлык вазыйфаларын үтәүне булдыруны дәвам итү.	<i>Аралашу:</i> йорт хайваннарын караучы хезмәте турында сөйләшү.
Апрель	
1. Дежур тору күнекмәләрен ныгыту, башланган эшне азагына кадәр эшләүне тәрбияләү. 2. Балалар бакчасы уен жирлегендә тәртип урнаштыру күнекмәләрен ныгыту (веранданы себерү, коелган ботакларны жыю). 3. Бакчада эшләүне булдыру.	<i>Уку:</i> С. Михалков «Почта», 1 өзеген ятлау. <i>Аралашу:</i> балаларга почтальон (хат ташучы) хезмәте турында сөйләү.
Май	
1. Үзең үзең хезмәт күрсәтү күнекмәләрен ныгыту. 2. Утырткан үсемлекләрне тәрбияләүне дәвам итү. 3. Зурлар хезмәте турында (почтальон, врач, повар, шофер) белемнәрен камилләштерү. 4. Сюжетлы-роль уеннар «Шофер», «Шифаханә»	<i>Аралашу:</i> үсемлекләрнең үсешен күзәтү, күргәннәр буенча сөйләшү. <i>Социальләштерү:</i> уеннарда рольләрне дөрес башкаруны ныгыту.

Белем өлкәсе “Социаль-шәхси үсеш” жәмгыятьтәге әхлак һәм әдәп кануннарын үзләштерүгә юнәлгән.

Планлаштыру интеграция принциплары һәм төрле хезмәт һәм ижат эшчәнлеге, көнкүрештәге куркынычсызлык кагыйдәләре формалаштыру буенча төзелгән (ФГОС ДО).

Куркынычсызлык
Аңлатма язуы

«Куркынычсызлык» белем бирү эшчәнлегә эчтәлегә үз тормышыңның куркынычсызлыгы нигезләрен һәм экологик аң (эйләнә-тирә дөнья куркынычсызлыгы) алшартларын формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Тормыш куркынычсызлыгы нигезләрен формалаштыру

Балаларны балалар бакчасында көндәлек режим һәм үз- үзләрен тотуның иң элементар кагыйдәләре белән, бүлмәдә хәвеф-хәтәрсез йөрү кагыйдәләре белән таныштыруны давам итү.

Үз тормышың куркынычсызлыгы нигезләре турында белемнәрне үзләштерү, саклык, сизгерлек хисе тәрбияләү. Кайчы, пычак, очлы предметлар белән эш итүдә, спорт инвентаре, пыяла предметлар кулланганда сак булырга күнектерү.

Балаларны тормышта яңа, алар өчен гадәти булмаган очракларда, таныш булмаган кешеләр белән очрашканда үз- үзләрен дәрәс тотарга өйрәтү.

Юлларда хәвеф-хәтәрсез йөрү тәртибе формалаштыру

Юл хәрәкәтендә светофорның кызыл, сары, яшел төсләренә урнашу тәртибе һәм мәгънәләре белән таныштыру. Светофор сигналы буенча хәрәкәт итәргә күнектерү.

Балаларны юнәлешләренә (алга - артка, өскә - аска, уңга - сулга) аерырга гына түгел, шулай ук күрсәтелгән юнәлештә йөрергә, үзгә карата теге яки бу эйбернең торышын (миннән сул якта - өй, уңда - машина, алда - жәяүлеләр, артта - велосипедчы) билгеләргә өйрәтү.

Чагыштырмача хәрәкәт итү тизлеген (тиз, акрын) билгеләргә, транспорт чараларының (трамвай, автобус, янгын сүндерү машинасы, ашыгыч ярдәм машинасы һ. б.ның) тавыш сигналларын аерырга, тавыш чыганагының кайда булуын сиземләргә, кирәк очракта туктарга өйрәтү. Ишетү-хәрәкәт координациясен үстерү.

Кайбер жәмәгать транспортлары (троллейбус, автобус, трамвай, поезд, самолёт, теплоход һ.б.) турында кузгалуларны баеп; маршрут транспорты (автобус, троллейбус, трамвай) тукталышы урыннарын билгеләү; «Автобус яки троллейбус тукталышы»н аңлатучы билге белән таныштыру. Жәмәгать транспортына утыру һәм аннан чыгу кагыйдәләренә игътибар итү.

Балаларга метрополитен, тимер юл, поезд, машинист хезмәте, тимер юлда һәм тимер юл транспортында үз-үзгәне тоту кагыйдәләре турында сөйләү. Тимер юл макеты белән таныштыру.

Урамда үз-үзгәне тотуның иң элементар кагыйдәләрен (йөгәргә, кычкырмау, тротуар кырыеннан йөрмәү һ.б.) үтәргә ирешү. Жәяүле юлы белән, «жәяүлеләр юлы» билгесе белән таныштыру; урамны кайда һәм ничек аркылы чыгу турында, велосипедта йөрү кагыйдәләре турында аңлату.

Уңга һәм сулга борылышлар ясап, түгәрәк буенча, предметларны эйләп үтеп, өч тәгәрмәчле велосипедта йөрергә өйрәтүне давам итү. Үз хәрәкәтләре белән идарә итә белү, тормозга басып туктата алу күнекмәләрен үстерү. Спорт мәйданчыгында иркен ориентлаша белүне камилләштерү.

Транспорт чараларының охшаш һәм аермалы якларын табарга, билгеләнгән үзлекләре һәм функциональ үзгәчлекләре буенча чагыштырырга һәм төркемнәргә берләштерергә өйрәтү, алынган мәгълүматны гомумиләштерергә тырышуларын («Охшашны жый», «Оча, йөзә, йөри» һ.б.) хуплау.

Өлкәннәр хезмәте турындагы белемнәрен киңәйтү: троллейбус (автобус) йөртүче троллейбус (автобус) йөртә; кар жыйгыч машинаны йөртүче юлларны кардан чистарта; ЮХИДИ инспекторы юлларда автомобильләр хәрәкәтен жайга сала һ.б.; эш төрләре һәм эш максаты арасында бәйләнешне ачыкларга ярдәм итү.

Балаларның, сюжетлы-рольле уенда юлда имин йөрү кагыйдәләрен чагылдыру өчен, мөстәкыйль рәвештә предметлы-уенлы мохит тудыруларын, модульләргә уен мәгънәсе бирүләрен, образлы һәм техник уенчыкларны, аларны алыштыручы алмаш предметларны куллануларын хуплау.

Балаларны уен ситуацияләрендә шартлы уйдырманың максатын аңларга, коллективта уен кагыйдәләренә яраклашып эш итәргә, игътибарлы булырга, уен персонажларының (транспорт йөртүчеләр, жәяүлеләр, пассажирлар һ.б.) роль буенча хәрәкәтләрен төгәлрәк башкарырга, ишетү һәм күрү сигналларына, әйләнә-тирәдәге көтелмәгән үзгәрешләргә тиз җавап бирергә, мөстәкыйльлек күрсәтергә һәм мәйданда ориентлашырга өйрәтү.

Мөстәкыйль дидактик уеннарда балаларның алган тәҗрибәләрен файдалануга шартлар тудыру. Төрле характердагы ял итү уеннары оештыру; юл йөрү кагыйдәләрен өйрәнү өчен әһәмиятле ситуацияләргә эченә алган уен-мавыгулар, курчак театры, сәхнәләштерелгән гади әсәрләр, уеннар өйрәнү.

Балаларда, шартлар буенча һәм үзләре уйлап тапканча, шәһәр (авыл) урамнары макетын төзү теләкләрен үстерү. Балаларны объектларның пространстводагы сурәтләмәләрен - озынлыкларын (биеклекләр, киңлекләрен) аера белү; деталь һәм аның өлешләрен урынын (өстән, астан, өстенә, астына һ.б.) билгеләүгә; объектларны (деталь һәм аның өлешләрен һ.б.ны) анализларга өйрәтү; тимер юллар, ике яклы хәрәкәт итү юллары, күперләр, гаражлар һ. б.төзүгә омтылышларын үстерү.

Балаларны табигать күренешләренә, тәүлектәге үзгәрешләргә һәм аларның әйләнә-тирәдә чагылышына (кич - урамда караңгы төшә - багана башларында фонарьлар яна, машиналар фараларын кабыза) игътибар итәргә өйрәтү.

Юлларда куркынычсыз йөрү кагыйдәләрен өйрәнү процессына кызыксыну уяту.

Экологик аң алыштыруларын формалаштыру

Балаларны хайваннар белән очрашканда сак булырга өйрәтү, агулы үсемлекләрен үзлекләре турында кисәтү.

Кайбер куркыныч сыеклыклар, газсыман матдәләр, ут, зарарлы ашамлыклар турында, витаминнар, дару препаратларын күп күләмдә кабул итүнең куркынычлыгы турындагы кузгаллауларын үстерү.

Комплекслы - тематик план

Ай	Атна	Тема	Бурычлар	Интеграция
сентябрь	I	Тема: «Светофор-безнең дус». Уен «Светофор мажаралары»	Светофор , светофорның төсләре турында белемнәрен ныгыту. Машина юлында һәм тротуарда үз-үзенә тоту кагыйдәләре белән танышуны давам итү. Урам 2 өлешкә бүленгән икәнлегенә турында белемнәрен үстерү.	<i>Ижади сәнгать:</i> рәсем яки ябыштыру «Светофор».
	II	Тема: «Өйдәге куркынычсызлык чыганаclarы»	Балаларны көнкүреш предметлары белән таныштыру, аларның сәламәтлеккә зыян китерергә мөмкинлекләре турында аңлату. Көнкүрештәге куркынычсызлык кагыйдәләрен ныгыту.	<i>Уку:</i> А. Усачев «Домик у перехода» (ятлау)
	III	Тема: «Ачык тәрәзәләр»	Балаларга ачык тәрәзәләрнең һәм балконнарның куркынычлык тудыру турында аңлату. Транспорт төрләре белән танышуны давам итү.	<i>Социаль – коммуникатив үсеш:</i>
	IV	Тема: «Алдакчы кыяфәт»	Балаларга таныш булмаган кешеләр куркыныч янавы турында аңлату. Таныш булмаган кешеләрнең жәберләүләре вакытында үз-үзенә дәрәс тоту турында өйрәтү. 01, 02, 03 телефоннарыннан дәрәс куллану турында сөйләшү.	фигер йөртү : «Берүзем өйдә», «Берүзем урамда», рәсемнәр буенча кечкенә хикәя төзү. <i>Физик</i>

				культура: хэрэгтлэ уен «Төслө автомобиль лэр»
Октябрь	I	Тема: «Урам белэн танышу»	Шэхэр урамнары турында күзаллауларын киңэйтү.	Социаль – коммуникат ив һәм танып белү үсеше: урамга экскурсия. Уен “Дөрес – дөрес түгел». <i>Сөйләм үсеше:</i>
	II	Тема: «Көтелмэгән очрашу»	Таныш булмаган балалар һәм яшүсмерләр белән аралашу кагыйдэләрен аңлату, 01,02,03 телефоннарын куллану кагыйдэләрен ныгыту.	
	III	Тема: «Юл йөрү билгеләре». <i>Дидактик уен</i> «Төс буенча сайла». <i>Имитацион уен</i> «Мин -шофер», «Мин - машина»	Юл йөрү билгеләренәң әһәмияте турында өйрәтү. Юлда машина йөреше 2яклы булуын аңлату. «Жир асты юлы» билгесе белән танышу.	

	IV	Тема: «Сәламәт буласың килсә...»	«Сәламәтлек төшенчәсе белән танышу».	имитацион уен «Юл аркылы ничек дәрәс чыгарга». Уку: В. И. Мирясова шигырьләре <i>Ижади сәнгать</i> : рәсем «Машиналар юлда». <i>Сәламәтлек</i> : иртәнге гимнастиканың, чыныктыруның, спорт белән шөгыльләнүнең файдасы турында сөйләшү «ЗОЖ» төшенчәсе кертү; һәләкәтләр булганда зурларга эндәшүнең кирәклеге аңлату “Зурлар безгә ярдәм итә”
ноябрь	I	Тема: «Светофорның 3 төсө». <i>Дидактик уен «Жәяүлеләр һәм транспорт»</i>	Светофорның төшенчәсәсе турында белемнәрен ныгыту. Жәяүлеләрнең юлда йөрү кагыйдәләре буенча белемнәрен формалаштыру.	<i>Танып белү һәм сөйләм үсеше:</i> Хикәя төзү «Юлда үзгәччә ничек тотарга?” <i>Жыр:</i> музыкаль-дидактик уен «Урамның тыңлыбыз» .
	II	Тема: «Шәһәр буенча сәяхәт». <i>Дидактик уен «Юл йөрү кагыйдәләрен бел һәм үтә»</i>	Шәһәрдә транспортта йөрү үзгәччәләре белән танышу.	
	III	Тема: «Транспортта үз-үзгәччә дәрәс	“Куркынычсызлык утравы” билгесе һәм әһәмияте белән таныштыру. Жәмгыять транспортында үз-үзгәччә дәрәс тоту күнекмәләрен формалаштыруны давам итү.	

		тоту». Уен «Без барабыз, барабыз.....»		<i>Социальләштерү:</i> имитацион уен «Без автобуста».
	IV	Тема: «Кешенең тән төзелеше»	Кешенең тән төзелеше турында таныштыру (сулыш органнары, умыртка сөяге, ашказаны, кан әйләнеше)	<i>Ижади сәнгать:</i> ябыштыру «Минем машинага гараж».
декабрь	I	Тема: «Айболит дәресләре»	«Вирус, микроб» төшенчәләре кертү. Чирләрдән котылу чаралары белән таныштыру, авырганда терелә чаралары турында сөйләшү. Чыныктыру һәм витаминнарның файдасын аңлату.	Уку: С. Маршак «Светофор» (ятлау). Танып белү: рәсем буенча кеше төзелешен карау
	II	Тема: «Юлдагы ярдәмчеләр»	«Пешеходный переход», «Балалар» билгеләре турында белемнәрен камилләштерү.	<i>Аралашу:</i> хикәя төзү «Безгә» "Ашыгыч ярдәм" машинасы килә.
	III	Тема: «Әдәп кагыйдәләре»	Балаларның транспортта йөрү кагыйдәләре турында белемнәрен ныгыту.	Уку: К. Чуковский «Айболит» (уку һәм өзеген ятлау)
	IV	Тема: «Жәяүлеләр һәм йөртүчеләр». Сюжетлы – рольле уен «Мин шофер»	Шофер хезмәт транспорты төрләре, аларның йөреше белән таныштыруны давам итү.	<i>Ижади сәнгать:</i> ябыштыру «Безнең урамдагы автобус».
				<i>Жыр:</i> имитацион уен «Мин машина».
январь	I	Тема: «Сак бул, бозлавык!».	Кышкы юлның үзенчәлекләре белән таныштыру, куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәүне булдыру.	Уку: А. Усачев «Дорожная песня» (ятлау)
	II	Тема: «Кыш көне сулыклар»	Кыш көне сулыкларның үзенчәлекләре белән таныштыру, куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәүне булдыру.	<i>Ижади сәнгать:</i> рәсем «Юлда эңи белән»

	III	Тема: «Юл йөрү билгеләре». <i>Дидактик уен</i> “Юл билгеләрен дәрәс куй”	«Пешеходный переход», «Жир асты юлы» и «Сак бул: балалар» билгеләре белән таныштыруны дәрәс итү. Машина юлы 2 яклы булырга мөмкин икенен искәртү.	Һәм ябыштыру «Грузовик». <i>Аралашу:</i> әңгәмә” Кышкы юлда һәм сулыкларда үзенне тоту кагыйдәләре”, БДД буенча табышмаклар үткәрү. <i>Уку:</i> А. Дорохова «Зеленый, желтый, красный». <i>Социальләштерү:</i> бармак театры «Свет офор», юлдагы машиналарны күзәтү <i>Хезмәт:</i> сукмакларга бозлавык вакытында песок сибү
	IV	Тема: «Сак бул, бозлавык!»	Бозлы юлда сак йөрерүне кискәтү, егылган кешегә беренче ярдәм күрсәтергә тәкъдим итү.	
февраль	I	Тема: «Мин жәяүле». <i>Уен</i> «Без юл аркылы чыгабыз»	Жәяүлеләрнең юлда йөрү кагыйдәләре белән таныштыруны дәрәс итү. Юл билгеләре буенча белемнәрен камилләштерү.	<i>Ижади сәнгать:</i> ябыштыру «Машинага тәгәрмәчләр». <i>Уку:</i> Т.Александрова «Светофорчик». <i>Аралашу:</i> «Мин югалсам...» дигән темага әңгәмә оештыру. <i>Физик культура:</i> «Нәрсә ул
	II	Тема: «Юл кырындагы өй»	Светофорның үзенчәлекләре турында белемнәрен үстерү. Юл йөрү билгеләре турында күзаллауларын формалаштыруны дәрәс итү.	
	III	Тема: «Йөртүчеләр һәм жәяүлеләр». <i>Сюжетлы-роль уен</i> «Шофер»	Юлда билгеләргә карап ориентлашырга өйрәтү. Кышкы юлдагы машиналарны күзәтү.	
	IV	Тема: «Әгәр син урамда югалсаң»	Урамда югалсаң үз-үзенне дәрәс тоту кагыйдәләрен рәте белән таныштыру.	

				юл чаты?” дигән темага уеннар оештыру
март	I	Тема: «Сак бул, юл чаты!». Уен «Кем иң укымышлы жәяүле?»	Юл чатындагы юлда машиналарның йөрү тәртибе белән таныштыру.	<i>Ижади сәнгать:</i> рәсем «Юл һәм тротуар», ябыштыру «Минем яраткан транспорт төре». Уку: В. Головкич «Правила движения». <i>Аралашу:</i> әңгәмә «Ничек машиналар кешеләргә ярдәм итәләр»
	II	Тема: «Транспорт төрләре». Уен «Машиналар күргәзмәсе»	Юлда йөрүче машиналарны күзәтү, машина төрләрен истә калдыру	
	III	Тема: Уен «Кем иң яхшы жәяүле?»	Балаларның юл йөрү билгеләре турында белемнәрен киңәйтү	
	IV	Тема: «Минем микрорайон»	Микрорайон макетында ориентлашырга өйрәтү. Практикада алган белемнәрен куллануны булдыру.	
апрель	I	Тема: «Урамда ятим хайваннар»	Урамда очраган ятим хайваннар белән үз-үзеңне дәрәс тоту кагыйдәләрен өйрәнү. Балалар бакчасынан өйгә кайту юлы турында сөйләшү	<i>Социаль – аралашу үсеше:</i> сюжетлы-рольле уен «Жәяүлеләр һәм йөртүчеләр» <i>Жыр:</i> күңел ачу «Балалар урманда». <i>Ижади сәнгать:</i> төзү «Минем урам». <i>Аралашу:</i> әңгәмә «Велосипед та йөрмө». Уку: В. Кожевников «Светофор». <i>Сәдәмәтлек:</i> әңгәмә “Заралы
	II	Тема: «Безнең ярдәмчеләр». <i>Дидактик уен</i> «Сөйләшүче юл билгеләре»	Балалар бакчасынан өйгә кайту юлы турында белемнәрен камилләштерү	
	III	Тема: «Урманда үзеңне ничек тотарга?»	Урманда үз-үзеңне дәрәс тоту кагыйдәләре белән танышу, янгын чыганакларын кисәтергә өйрәтү.	
	IV	Тема: «Зарарлы үсемлекләр»	«Зарарлы үсемлекләр» төшенчәсе белән таныштыру, урманда үз-үзеңне дәрәс тоту кагыйдәләре турында белемнәрен ныгыту.	

				үсемлекләр»
май	I	Тема: «Юлда жәяүле». <i>Дидактик уен «Светофорны жый»</i>	Алган белемнәрне кулланып юлда йөрү күнекмәләрен камилләштерү, светофор турында белемнәрен ныгыту	<i>Иҗади сәнгать:</i> рәсем «Мин балалар бакчасына барам»; күргәзмә оештыру «Үз кулларын белән ясалган светофор. <i>Физик культура:</i> хәрәкәтле уеннар “Төсле автомобиль ләр”, “Чыпчыклар һәм автомобиль” <i>Коммуникация:</i> әңгәмә “Без урамда уйныйбыз”
	II	Тема: «Өйгә таба юл». <i>Дидактик уен «Микрорайон буенча сәяхәт»</i>	Микрорайон макеты буенча хәрәкәтләнү буенча белемнәрен киңәйтү. Өйгә кайту юлында тәртип кагыйдәләрен ныгыту	
	III	Тема: «Мин юл йөрү кагыйдәләрен беләм»	Төрле юл ситуацияләреннән чыгу юлларын өйрәтү.	
	IV	Тема: «Юлда үз-үзеңне тоту кагыйдәләре». <i>Сюжетлы – рольле уен «Йөртүчеләр һәм жәяүлеләр»</i>	Юл йөрү билгеләре, юлда үз-үзләрен тоту кагыйдәләре турындагы белемнәрен ныгыту	

СОЦИАЛЬЛӘШТЕРҮ

Аңлатма язуы

«Социальләштерү» белем бирү эшчәнлегенә эчтәлегенә балаларның социаль характердагы беренчел күзаллауларын үзләштерү һәм балаларны социаль мөнәсәбәтләр системасына керту максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Туган телдә аралашырга теләкләрен хуплау; башка кешеләр белән аралашканда, аларның тәкъдимнәренә әдәплә итеп җавап бирү; төрле эшчәнлек төрләрендә өлкәннәр һәм балалар белән телдән һәм телдән булмаган бәйләнешләр урнаштыру.

Әйләнә-тирә, туган шәһәр (авыл), республика вакыйгалары турында әңгәмәләрен хуплау.

Аралашу культурасы формалаштыру (сөйләшүченең милләтенә карап, ачык йөз күрсәтеп, шул телдә исәнләшү һәм сабуулашу; үтенеч һәм тәкъдимнәр белән ягымлы итеп мөрәҗғәгать итү; күрсәткән хезмәте, ярдәме, сый-хөрмәте өчен рәхмәт белдерү).

Балаларны ил, республиканың күренекле төп бәйрәмнәрен билгеләп үтәргә өйрәтү. Балалар оешмасы, республика, ил тормышына баланың мөнәсәбәте, катнашы булуын аңлавына ирешү.

Өлкәннәр һәм яшьтәшләре (өч-дүрт бала) белән күмәк уеннарда катнашуга теләк уяту; әйләнә-тирәдәге тормыш, халыклар яшәеше темасына татар язучылары һәм шагыйрьләренә әдәби эсәрләре, мультфильмнар буенча, уен өчен катлаулы булмаган сюжетлар тәкъдим итү.

Уендагы иптәшләр арасында рольләренә бүлә белергә, уен өчен кирәкле өй кирәк-ярагы (көянтә-чиләкләр, казан, уклау һ. б.), милли костюм, ювелир (зәркән) бизәнү әйберләре,

читекләр һ. б., милли уенчыклар, музыка уен кораллары сайларга һәм аларны рольгә туры китереп файдаланырга өйрәтү.

Милли киёмдәге курчакларны, образлы уенчыкларны, бибабо, кулдан ясалган уенчыклар һәм кайбер сәнгатьлелек чараларын, кул хәрәкәтләре, мимика, интонация кулланьп, театральләштерелгән һәм режиссер уеннарында катлаулы булмаган сюжетлар буенча (татар халык әкиятләре буенча куелган мультфильмнардан) ситуацияләрне уйнап күрсәтү.

Баланың үзе, эти-эниләренәң милләте турындагы күзаллавын формалаштыру. Гаилә рәсемнәрен караганда, эти-эниләре белән охшаш чалымнары булуына игътибар итү. Фото-сурәттәге кешеләрнең эмоциональ халәтен билгеләргә, аларның кәефләрен гаилә тормышындагы билгеле бер вакыйга белән бәйләргә өйрәтү. Гаилә турында һәм үзенең шул гаилә әгъзасы булуы турында; гаиләнең барлык әгъзаларының һәм баланың үзенең бурычлары, мавыгулары, яллары турында; гаилә гореф-гадәтләре, йолалары, бәйрәмнәренә матурлыгы һәм әһәмияте турында күзаллаулар формалаштыру. Гаилә истәлекләренә сакчыл караш тәрбияләү.

Сюжетлы – рольле уеннар
Комплекслы – тематик план

ай	атна	Эшчәнлек темасы	Эшчәнлек эчтәлеге	Бурычлар
сентябрь	I	“Гаилә”	Эни кызын ашата, йокларга яткыра. Д./уен «Курчакны сыйлыйк», «Курчакны йокларга яткырыйк»	Рольләрне бүлешеп уйнарга өйрәнү, һөнәрләр һәм һөнәрләренәң эш кораллары турында белемнәрен үстерү, уйнаганда диалог коруны, татарча сөйләшүне булдыру.
		“Мин сатучы”	Эни кызы белән кибеткә килә, азык-төлек ала. Сатучы товар сата, үлчәүдә үлчи.	
	II	“Парковка”	Юлда машиналар йөри, юл йөрү кагыйдәләрен үтәп машиналарны урыннарда куялар.	
		“Коткару хезмәте”	Коткару хезмәте кешеләре авыр очракларда ярдәмгә ашыгалар: пожар, юлларда хәләкәт.	
	III	«Яшелчәләр кибете»	Эни кызы белән кибеткә килә, азык-төлек ала. Сатучы товар сата, үлчәүдә яшелчә үлчи. Д./уен “Яшелчә кибетендә ниләр сатыла”.	
		«Көзгә ярминкә»	Көзгә ярминкәгә киләләр, яшелчә, жиләк-жимеш сатып алалар, хакларын очсызлаталар.	
	IV	“Даруханә”	Даруханәгә киләләр, нәрсә авыртканын әйтәләр, кирәкле дару сатып алалар.	
		«Шифаханә»	Эни кызын врачка алып килә. Врач авыруларны кабул итә, нәрсә авыртканын сорый, тыңлый, дөвалау билгели. Медкабинетка экскурсия.	
октябрь	I	«Гаилә»	Эни юа, киём үтүкли, бүлмә жыештыра. Д./уен «Курчакның күлмәген үтүклик, бездә тәртип»	
	II	«Балалар бакчасы»	Балалар бакчага килә, анда музыка, физкультура белән шөгыльләнәләр. Рәсемнәр карау.	
	III	«Гаилә»	Эни кызын ашата, йокларга яткыра, бишек җырлары җырлый. Уку: бишек җырлары.	
	IV	Транспорт»	Шофёр курчакларны машинага утыртып йөртә, төзү әйберләре ташый. Әңгәмә: “Машиналар урамда ничек йөри”	
ноябрь	I	Төзелеш»	Төзүчеләр машиналарга гараж төзиләр, уенчыкларга	

			йорт, төзелеш коралларын кулланалар. Төзү материалларының детальларын карау.	
	II	«Йөртүчеләр һәм жәяүлеләр»	Машиналар һәм жәяүлеләр юл йөрү билгеләрен үтәп эшкә баралар. Дидактик уен “Юл йөрү билгеләре”	
	III	«Чәчтараш»	Чәчтарашка балалар әниләре белән киләләр. Парикмахер чәч тарый һәм ала. Дидактик уен “Чәчтараш жиһазлары”	
	IV	«Гаилә»	Курчакның туган көне. Кунаклар чакырабыз, сыйлыйбыз. Әңгәмә «Бүген кемнең туган көне?»	
декабрь	I	«Кафе»	Кафега киләләр, алар тундырма ашылар, сок эчәләр. Официант заказ кабул итә һәм сораган әйберләргә китерә. Дидактик уен «Без кафега килдек»	Рольләргә бүлешеп уйнарга өйрәнүне давам итү, балаларны уенчылар белән сакчыл уйнарга өндәү, балаларны иптәшләренә карата кайгыртучан, игътибарлы, ярдәмчел булырга, кешеләклелек хисләре тәрбияләү.
	II	«Поликлиника»	Медсестра прививка ясый, витаминнар тәкъдим итә. Шәфкать туташы эшен күзәтү.	
	III	«Транспорт»	Балалар шәһәр буйлап экскурсиягә чыгалар, бәйрәмгә бизәлгән урамнарны карыйлар. Рәсемнәр карау.	
	IV	«Гаилә»	Әни кызы белән чыршы бизи, кунаклар каршы ала. Уку О. Высотская «Ёлочка». Дидактик уен «Акбайга кунаклар каршы алуны күрсәтик»	
январь	I	«Чәчтараш»	Чәчтарашка балалар әниләре белән киләләр. Парикмахер чәч тарый һәм ала. Дидактик уен “Чәчтараш жиһазлары”	
	II	«Шифаханә»	Кызы авыргач әнисе аны поликлиникага алып бара, врачка күрсәтә. Әңгәмә «Әгәр берәрсе авырса нишләргә»	
	III	«Театр»	Балалар театрга баралар, билетлар алалар, театр күрсәтәләр. Әңгәмә “Театр төрләре”	
	IV	«Транспорт»	Кунакка поездда баралар. Пассажирлар билет сатып алалар. Рәсемнәр карау.	
февраль	I	«Гаилә»	Курчакларны киендереп урамга чыгалар. Урамда балалар белән коляска йөртүче әниләргә күзәтәләр. Дидуэн «Курчакны йөртәбез»	
	II	«Коткару хезмәте»	Коткару хезмәте кешеләре авыр очракларда ярдәмгә ашыгалар: пожар, юлларда хәләкәт, жир тетрәү.	
	III	«Машинаны төзәтәбез»	Машиналарны төзәтүче янына алып киләләр, төзәтүче машиналарны карый, төзәтә.	
	IV	«Автобус»	Балалар автобус тукталышында торалар, автобуска утыралар, билет алалар. Әңгәмә “Жәмгыять транспортында үзегне тоту кагыйдәләре”	
март	I	«Мин сатучы»	Әни кызы белән кибеткә килә, бәйрәмгә азык-төлек ала. Сатучы товар сата, үлчәүдә үлчи. Әңгәмә “Сатучы һөнәре”	Рольләргә бүлешеп уйнау күнекмәләрен камилләштерү, балаларның дуслык турында мәгъләмәтларын
	II	«Гаилә»	8март бәйрәме: бүләкләр алу, үз кулларын белән әниләргә, әбиләргә бүләкләр ясау, өстәлне бәйрәмгә әзерләү. “Ләйлә шигырен уку, “Минем әнием” әңгәмә.	

	III	“Гаилә”	Курчакның киёмнәрен юалар, үтәклиләр, киптерергә элэләр. Әңгәмә “Киём төрләрә”	тулыландыру, эләкләшүнең начар гадәт икәнен, дусларыңны уңайсыз хәлгә куярга ярамаганлыгын төшендерү.
	IV	«Цирк»	Балалар циркка баралар, билетлар алалар, клоуннар тамаша күрсәтә.	
апрель	I	“Янгын сүндерүчеләр”	Янгын сүндерүчеләр чакыруга килә, янгын сүндерә, беренче ярдәм күрсәтә, кисәтә. Дидактик уен “Азбука пожарных”, “Не играй с огнем”. Уку С. Маршак «Кошкин дом», «Пожар».	
	II	“Почта”	Кешеләр бер-берсенә хатлар язалар, телеграмма, посылка жибәрәләр. Почта ташучы аларны адреслар буенча тапшыра. Почтадан жибәрелгән эйберләрнең рәсемнәрен карау. Дидактик уеннар һәм күнегүләр: «Дустыма хат», «Минем адрес»	
	III	“Телефон салоны”	Балалар телефон салонына киләләр, телефоннар һәм фотоаппаратлар карыйлар, сатып алалар. Әңгәмә “Телефон ни өчен кирәк?”	
	IV	“Төзелеш”	Төзүчеләр киләләр, төзелеш өчен план алалар, күп машиналар өчен зур гараж, өйләр төзиләр, төзелеш объектларын тапшыралар. Рәсемнәр карау. Якын тирәдәге объектларны күзәтү.	
май	I	“Уенчыклар кибете”	Сатып алучылар уенчык сайлыйлар, сатучы белән киңәшләр, кассага акча түлиләр, чекларны сатучыга бирәләр. Сатучы сатып алучылар белән әдәплә итеп сөйләшә, аларга төрле уенчыклар тәкъдим итә, аларның ни өчен яхшы булуын сөйли, уенчыкны бирә, сатып бирә. Әңгәмә “Әдәплә сатып алучылар”. Дидактик уен: «Уенчыкны тасвирла», «Нәрсә үзгәрде», «Тасвирлау буенча тап».	Рольләрне бүлешеп уйнау күнекмәләрен ныгыту, һөнәрләрнең кирәк-яраклары турындагы белемнәрен үстерү, диалог корып сөйләшү күнекмәләрен камилләштерү.
	II	“Гаилә”	Жинү бәйрәме: бүләкләр алу, үз кулларың белән бабайларга, эбиләргә бүләкләр ясау, өстәлне бәйрәмгә әзерләү. Әңгәмә “Жинү бәйрәме”	
	III	“Транспорт”	Йөк һәм жидел машиналар урамда йөри, жәяүлеләр тротуардан баралар, жәяүле чыгу урыныннан юл аркылы чыгалар, бетенесе дә юл йөрү кагыйдәләрен үтилә. Светофорга, көйләнгән торган юл чатына максатлы сәяхәт. Дидактик уен: «Ихтибар, жәяүле», «Кызыл, сары, яшел»	
	IV	“Кибет”	Төрле бүлекләре (табак-савыт, йорт жиһазлары, язу-сызу эйберләре һ.б.) булган яңа супермаркет ачылды. Сатып алучылар эйбер сайлыйлар, сатучыдан алар турында сөйләвен сорыйлар (төсө, материалы, кулланылышы.	

«ТАНЫП БЕЛҮ ҮСЕШЕ»

ӘЙЛӘНӘ - ТИРӘ БЕЛӘН ТАНЫШУ

Аңлатма язуы

«Танып белү үсеше» белем бирү эшчәнлегә эчтәлегә балаларда танып белү ихтыяжларын һәм акылны үстерү максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Баланы үзе яши торган урам, шәһәр (авыл), республика исемнәрен әйтергә өйрәтү. Шәһәрнең (авылның) истәлекле урыннары турында сөйләү.

Туган шәһәрдә (авылда) булган вакыйгалар турында әңгәмәләрдә ешрак катнашу тәҗрибәсе туплауларына ирешү. Туган як образлары белән бәйле буклетлар, журналлар, рәсемле китаплар, альбомнар, истәлекле урыннарда гаилә белән төшкән фотосурәтләр, значоклар, открыткалар жыелмасы тупларга теләк тудыру.

Кеше яши торган торак төзелеше (шәһәрдә һәм авылда), йорт кирәк-яраклары турында күзаллаулар булдыру. Кеше кулы белән ясалган җайланмаларның төзелеше һәм билгеләнеше турында сораулар бирергә, һәр яңалык белән танышырга омтылыш тәрбияләү.

Кешенең хужалык эшчәнлеген - үзе, тору урыны, йорт хайваннары һәм үсемлекләр, ишегалдының, урамының чисталыгын - кайгыртуы турында беренчел күзаллаулар формалаштыру. Шәһәр (авыл) урамнарын, торак йортларны тәртиптә тотарга теләк тудыру.

Бирелгән урынның кайбер үсемлекләре: агачлар (нарат, өрәңгә), бүлмә гөлләре (бальзамин, фуксия), гөмбәләр (ак гөмбә, майлы гөмбә, баллы гөмбә), жимешләр (алма, слива), яшелчәләр (кыяр, помидор, суган, кишер, шалкан), җиләкләр (кура җиләге, милеш, чия, карлыган) белән таныштыруны давам итү. Өлкәннәргә җиләк-жимеш, яшелчәләр уңышын җыярга булышу теләге тудыру.

Бөҗәкләр (кырымска, умарта корты, коңгыз, шөпшә) турындагы күзаллауларын баету; кыргый һәм йорт хайваннары, төркемдәге табигать почмагында яшәүчеләр белән танышуны давам итү. Балалар бакчасындагы участкага очып килүче кошларны (чыпчык, кызылтүш, песнәкне) күзәтү оештыру, аларны ел буена өстәмә ашатырга теләк уяту.

Балаларның кырда, урманда, елгада күргәннәрен сөйли алуларына ирешү. Үзләренә ошаган үсемлек, хайван, табигать почмагының рәсемен ясарга, фотога төшерергә омтылыш тәрбияләү

Комплекслы – тематик план

ай	атна	Эшчәнлек темасы	Бурычлар
сентябрь	I	“Белмәмеш байлыгы”	Предметларның төзелешен, материал үзенчәлекләрен карау, төсләре, кулланышы буенча төркемләү.
	II	“Балалар бакчасы”	Балаларны бакчада эшләүче хезмәткәрләр белән таныштыру, балалар бакчасының адресын, килү юлын искә төшерү.
	III	“Бакчада”	Яшелчәләр, җиләк – жимешләр турында белемнәрен камилләштерү, төмен, формасын, төсен истә калдыру
	IV	“Аквариумда ниләр яши?”	Балыклар тормышы белән таныштыру, тышкы кыяфәтләре, төсләре турында белемнәрен камилләштерү.
октябрь	I	“Минем яраткан шәһәрәм”	Туган якка карата мөхәббәт тәрбияләү, яши торган шәһәрнең иң матур һәм күренекле урыннары белән таныштыру.
	II	“Пыяла илендә”	Балаларга пыяланың үзлекләрен (үтә күренмәле, ныклы, шорма) табарга ярдәм итү, куркынычсызлык кагыйдәләрен искә төшерү.
	III	“Бакчадагы агачлар”	Балаларны агач һәм куаклар белән таныштыру, алар арасындагы аерымлыкларны таба белергә өйрәтү, яфрактарның төсен билгеләү, календарь белән эшләү рәтен аңлату.
	IV	“Йорт хайваннары”	Балаларны йорт хайваннары белән таныштыруны давам итү, хайваннарغا карата мәрүмәтлелек тәрбияләү.
ноябрь	I	“Зурлар хезмәте”	Шофер хезмәте белән таныштыру, светофорның үзенчәлекләрен искә төшерү, юл йөрү билгеләрен һәм кагыйдәләрен кабатлау, зурлар хезмәтенә карата ихтирамлылык тәрбияләү.
	II	“Кәгазь илендә”	Балаларга кәгазь үзлекләрен табарга ярдәм итү, кәгазь тарихын сөйләү, хәзерге заман кәгазь төрләре белән таныштыру.
	III	“Табигать почмагы”	Табигать почмагы белән таныштыру, үзлекләреннән андагы үсемлекләргә тәрбияләр өйрәтү. Күзәтүләргә билгеләп баруны аңлату.
	IV	“Кышлаучы	Кышлаучы кошларның исемнәрен атау, кыяфәтләрен истә калдыру, жим

		кошлар”	эзлэгэннэрен күзэтү, аларны жим белэн тээмин итү, кошларга карата сакчыл караш тәрбиялөү. Бирелгән сорауларга дөрес, ашыкмыйча, башкалар иштерлек һәм аңларлык итеп жавап бирү күнекмэлэрен үстерү.
декабрь	I	“Кышкы табигать»	Кышкы табигатькә хас билгеләр турындагы белемнэрен үстерү, башка ел фасыллары белән чагыштыру, матурлыкка соклану хисе уяту.
	II	“Безгә Айболит килде”	Табип һөнәре белән таныштыру, кеше хезмәтенә хөрмәт уяту, балалар бакчасындагы табип кабинетына экскурсия оештыру
	III	“Кышкы урманга сәяхәт”	Кышкы табигатькә хас билгеләр турындагы белемнәрне ныгыту,жәнлекләрнең һәм кошларның кышка ничек жайлашуы турындагы белемнэрен арттыру, кышкы урманның матурлыгын күрергә өйрәтү, табигатькә сакчыл караш һәм мәхәббәт тәрбиялөү.
	IV	«Яңа ел уенчыклары»	Балаларны Яңа ел бәйрәмен каршыларга эзерләү,чыршы уенчыклары белән таныштыру, пияладан ясалган уенчыкларның, предметларның билгеләрен ачыклау; бал-ның сенсор сәләтләрен һәм кызыксынуын, күзәтүчәнлеген үстерү; чыршы уенчыкларына сак караш тәрбиялөү. Бәйрәмгә карата кызыксыну уяту.Яңа ел бәйрәменә серлелек өстәү.
январь	I	“Минем гаилә”	Гаилә төшенчәсе турында белемнэрен үстерү, гаилә турында кечкенә хикәя төзү, балаларда зурларга һәм кечкенәләргә карата ихтирамлылык тәрбиялөү.
	II	“Кыш билгеләре”	Бал-ның кыш турындагы белемнэрен ныгыту; балаларның күрсәтмә образлы фикирләвен үстерү; туган табигатькә мәхәббәт һәм эстетик хисләр тәрбиялөү.
	III	“Жәнлекләркышкы урманда”	Балаларның кыргый хайваннар турындагы күзаллауларын формалаштыру, табигаттәге сезонлы үзгәрешләр турындагы белемнэрен ныгыту; бәйләнешле сөйләм телен үстерү, сөйләмнең грамматик төзелешен камилләштерү; хайваннарга сакчыл караш тәрбиялөү.
	IV	“Кыш көне агачлар”	Кыш көне агачлардагы үзгәрешләрне билгеләү, чыршы күркәсен күзәтү.
февраль	I	“Йорт хайваннары”	Йорт хайваннары турында белемнэрен камилләштерү, песине һәм этне күзәтү, үз-үзләрен тотышларын билгеләү
	II	“Юллар имин булсын”	Юлда үз-үзеңне дөрес тоту кагыйдәләрен кабатлау, ныгыту.
	III	«Үренте”	Балаларны чәчәк, суган үрентеләре утыртырга өйрәтү, үрентеләрнең шытып чыгуын күзәтеп тору кирәклеге аңлату.
	IV	“Без-солдатлар!”	Балаларны Ватанны саклаучылар көне б/н таныштыру; очкычның, вертлетның өлешләрен, формасын аерырга һәм атарга өйрәтүне, исемнәрне сыйфатлар белән яраклаштыру күнекмэләре формалаштыруны дәвам итү;
март	I	”Яз килә, яз!”	Балаларны яз, аның айлары, билгеләре турында белемнэрен ныгыту; табигать күренешләре турында күзалауларын формалаштыруны дәвам итү; табигатькә сак караш тәрбиялөү.
	II	“Әнием турында сөйлим»	Бәйрәмнәр белән таныштыруны дәвам итү,әниләргә хөрмәт тәрбиялөү.
	III	“Өй жиһазлары”	Балаларны өй жиһазлары белән таныштыруны дәвам итү, билгеле бер билгеләр буенча туплау.
	IV	“Язгы эшләр”	Балаларны яз, аның айлары, билгеләре турында белемнэрен ныгыту;яз көне башкарыла торган эшләр турында күзалау формалаштыруны дәвам итү
апрель	I	“Табак-савытлар”	Табак – савытлар белән таныштыруны дәвам итү, билгеле бер билгеләре буенча бер төркемгә туплау

	II	“Мин яшэгэн йорт”	Шәһәр урамнары белән таныштыруны дәвам итү, яшэгән адресларын белергә кирәклеге аңлату, туган якка карата мөхәббәт тәрбияләү.
	III	“Галәм кинлекләренә сәяхәт”	Беренче очучы Юрий Гагарин белән танышу аша илебезгә карата горурлык хисләре тәрбияләү, образлы күзаллауларын үстерү, Кояш системасы, планеталар турында элементар белем бирү, алар турында күбрәк беләсе килү теләге уяту.
	IV	“Габдулла Тукай”	Балаларда Г.Тукайның күпкырлы ижатына кызыксыну уяту, ихтирам хисләре тәрбияләү.
май	I	Тәҗрибә. Суны үзенчәлекләре	Яшәү чыганагы булган суга сак караш тәрбияләү. Гади тәҗрибәләр һәм уеннар аша балаларның су үзенчәлекләре турындагы белемнәрен тирәнәйтү.
	II	“Жинү бәйрәме”	Жинү көне турында күзаллауларын формалаштыру, кайбер хәрби һөнәрләр белән таныштыруны дәвам итү. Хәрбиләр һөнәренә хөрмәт, горурлык хисләре тәрбияләү.
	III	“Нәрсә ул-Кызыл китап?”	Балаларны сирәк очрый торган үсемлекләр турындагы китап б/н таныштыру. Китапка кертелгән хайван һәм үсемлекләргә кызыгу, саклау хисләре тәрбияләү.
	IV	“Чәчәкләр”	Жәйге табигаттәге үзгәрешләр белән таныштыруны дәвам итү. Чәчәкләргә карата сакчыл караш тәрбияләү.

ЭЛЕМЕНТАР МАТЕМАТИК ТӨШЕНЧӘЛӘР ФОРМАЛАШТЫРУ

Аңлатма язуы

Элементар математик төшенчәләр формалаштыру баланың акыл үсешендә зур урын алып тора. Оештырылган белем бирү эшчәнлегендә күп төрле дидактик уеннар кулланыла, логик мәсьәләләр чишелә.

Ел ахырына балалар алган белемнәр:

- предметларның характерлы билгеләрен аералар (төс, форма, зурлык);
- 3кә кадәр санный беләләр, барлыгы ничә? соравына җавап табалар;
- предметларны чагыштырып парларын табалар;
- 3-5 предметны бергә зурлыклары буенча чагыштыралар, үсү бару тәртибендә урнаштыралар;
- геометрик фигураларны һәм җисемнәргә аералар: өчпочмак, түгәрәк, квадрат, турыпочмаклык; шар, куб, цилиндр; аларның үзенчәлекләрен күрсәтә беләләр;
- пространство һәм кәгазьдә ориентлаша алалар;
- уң һәм сул кулны аералар;
- төлөк төшенчәсен аңлыйлар.

Комплекслы – тематик план

Ай	Атна	Эшчәнлек темасы	Бурычлар
сентябрь	I	Адаптация вакыты	Балаларны ирәклә белем эшчәнлегенә әзерләү. Үткәннәргә искә төшерү.
	II	“Пространствода ориентлашу”	Балаларны ике төркемгә чагыштырырга, чагыштыру нәтижеләрен сүз белән әйтергә өйрәтү, пространство, вакытта ориентлашу күнекмәләрен ныгыту.
	III	“Пространствода ориентлашу”	Төрле төстәге предметларны чагыштыру, күбрәк – азрак төшенчәләргә дөрес куллану, төлөк өлешләргә ныгыту.
	IV	“Геометрик фигуралар”	Үткән геометрик фигураларны искә төшерү, белемнәргә камилләштерү, предметларны озынлыклары буенча чагыштыру.
октябрь	I	“Уң һәм сул кул”	Уң һәм сул төшенчәләргә искә төшерү, кәгазьдә ориентлашырга өйрәтү
	II	“3кә кадәр”	Предметларны 3кә кадәр санау, күпме? соравына җавап табу,

		санийбыз”	геометрик фигуралар турында белемнэрен камиллэштэрү.
	III	“Озын –кыска”	Предметларны озынлыклары буенча чагыштыру, предметларны 3кэ кадэр саний белүне камиллэштэрү.
	IV	“Куян кая качты?”	Ал-арт, өс-ас, төшенчэлэре турында белемнэрен камиллэштэрү, 3кэ кадэр санарга күнектэрүне дэвам итү
ноябрь	I	“Турыпочмаклык”	Турыпочмаклык белэн танышу, квадрат белэн чагыштыру, өйрэнгән геометрик фигураларны кабатлау.
	II	“3кэ кадэр санийбыз”	3кэ кадэр санарга өйрөтү, турыпочмаклыкны өчпочмак белэн чагыштыру.
	III	“3кэ кадэр санийбыз”	3кэ кадэр санауны дэвам итү, геометрик фигураларны бер – берсе белэн чагыштыру, ничэнче? соравына жавап табу.
	IV	“3кэ кадэр санийбыз”	3кэ кадэр санарга өйрөтү, логик мәсьәләләр чишү, пространства ориентлашуны булдыру.
декабрь	I	“Таррак –киңрәк”	Таррак- киңрәк төшенчэлэре өстендә эшлөү, 3Кэ кадэр санауны ныгыту.
	II	“Калын – нечкә”	Калын – нечкә төшенчэлэре турында белемнэрен камиллэштэрү, логик мәсьәләләр чишү.
	III	“Цилиндр»	Цилиндр белэн таныштыру, аның өлешлэрен карау, шар белэн чагыштыру, төсләр һәм форма төшенчэлэрен камиллэштэрү.
	IV	“Цилиндр»	Цилиндрны бышка төр фигуралардан аера белү күнекмэлэрен үстөрү.
гыйнвар	I	“Ерак – якын”	Ерак – якын төшенчэлэре белэн таныштыру, предметларны 3кэ кадэр санауны белә күнекмэлэрен камиллэштэрүне дэвам итү.
	II	“Безнең уенчыктар”	3 предметны бер – берсе белэн чагыштырырга өйрөтү, пространства ориентлашу күнекмэлэрен системалаштыру.
	III	“Ныгыту”	Алда алган белемнэрне ныгыту, балаларның зияннэрен үстөрү.
	IV	“Тәүлек”	Тәүлек төшенчәсе кертү, тәүлек өлешлэрен аера белү осталыкларын формалаштыру, сюжетлы рәсемнәрдән аерымлыктар табу.
февраль	I	“Тәүлек”	Тәүлек өлешлэрен аера белү күнекмэлэрен камиллэштэрү, предметларны бер-берсе белэн чагыштыру.
	II	“Үсү тәртибе”	Предметларны бер-берсе белэн чагыштыруны дэвам итү, 3 предметны үсү тәртибдә урнаштырырга өйрөтү.
	III	“Уңга – сулга”	Пространства ориентлашуны дэвам итү, алга-артка, уңга – сулга төшенчэлэре турындагы белемнэрен камиллэштэрү.
	IV	“Геометрик фигуралар”	Геометрик фигуралар турындагы белемнэрен үстөрүне дэвам итү, логик мәсьәләләр чишү.
март	I	“Зур-уртача-кечкенә”	Предметларны размерлары буенча чагыштыру, үсә бару тәртибдә урнаштыру күнекмэлэрен системалаштыру.
	II	“Кирегә санау”	3тән алып 1гә кадэр санарга өйрөтү, 3эчэндәге предметлар белэн логик мәсьәләләр чишү.
	III	“Кирегә санау”	3тән алып 1гә кадэр саний белү күнекмэлэрен үстөрү, геометрик фигураларны кабатлау.
	IV	“Предметларны чагыштыр”	3 саны эчэндәге предметларны чагыштыруны дэвам итү, алган белемнэрен камиллэштэрү.
апрель	I	“Күп – аз»	Күп –аз, күбрәк –азрак төшенчэлэре белэн таныштыруны дэвам итү, логик мәсьәләләр чишү.
	II	“Предметлар”	Предметларны озынлыклары, киңлекләре, зурлыклары буенча чагыштыра белүне камиллэштэрү, өйрэнгән математик төшенчэлэрне ныгыту.

	III	“1,2,3»	5кә кадәр санау, бирелгән сан буенча предметлар кую, таныш геометрик фигураларны аеру һәм дәрәҗә атау.
	IV	“Пространствода ориентлашу”	Балаларны ике төркемгә чагыштырырга, чагыштыру нәтижеләрен сүз белән әйтә белү, пространствода, вакытта ориентлашу күнекмәләрен ныгыту.
май	I	“3кә кадәр саныбыз”	3кә кадәр санау күнекмәләрен ныгыту.
	II	“Геометрик фигуралар”	Геометрик фигуралар турында алган белемнәрен ныгыту.
	III	“Логик мәсьәләләр чишү”	Логик мәсьәләләр чишә алу күнекмәләрен ныгыту.
	IV	“Тәүлек”	Тәүлек, тәүлек өлешләре турында алган белемнәрен ныгыту.

«СӨЙЛӘМ ҮСЕШЕ»
МАТУР ӘДӘБИЯТ БЕЛӘН ТАНЫШУ
Аңлатма язуы

«Матур әдәбият уку» белем бирү эшчәнлегенә эчтәлегенә балаларда китап укуга кызыксыну һәм ихтыяж формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Әдәби әсәрләрнең төрле жанр һәм тематикасын - халык әкиятен, татар язучылары һәм шагыйрьләренә хикәя, шигырьләрен, шигъри фольклорның кече формаларын тыңлау, аларның эчтәлегенә хисләрен белдерү сәләтен үстерү.

Әкият геройлары һәм аларның характерлары, чынбарлыкта булган хәлләр, балалар һәм өлкәннәр эшләгән эшләр турындагы күзаллаулар ярдәмендә баланың эчке дөньясын баеп, укыганны аңлар өчен сораулар бирү һәм фикер алышу.

Тәрбиячеләр ярдәмендә татар әкиятләреннән өзекләргә сәхнәләштерергә өйрәтү.

Укыган әсәрдән аеруча кызыклы, сәнгатьле өзекләргә кабатлаганда, балаларга сүзләргә һәм катлаулы булмаган фразаларны әйтеп бетерергә мөмкинлек бирү.

Кечкенә күләмле шигырьләргә, шигъри фольклорның кече формаларын яттан сөйләүләрен хуплау.

Уен һәм сәнгать эшчәнлекләрен, конструкцияләү һ. б. ны әдәби образлар белән баеп.

Комплекслы – тематик план

Ай	Атна	Эшчәнлек темасы	Бурычлар
сентябрь	I	Г.Лотфи “Ул бакчаны ярата” шигыре	Шигырьне тынлый белергә өйрәтү, эчтәлегенә буенча сорауларга җавап бирү, сөйләм телен үстерү.
	II	Зәкия Туфайлова “Шофер булам” шигыре	Шигырьне тынлый белергә өйрәтү, сорауларга җавап бирү, сөйләм телен үстерү, шофер хезмәтенә хөрмәт уяту.
	III	Һинд әкиятенә “Кояш, Ай һәм Жил ничек итеп төшкә ашка барганнар”	Әкияттә тынлый белергә өйрәтү, эчтәлегенә буенча сорауларга җавап бирү, сөйләм телен үстерү, җитез булырга өндәү.
	IV	Бари Рәхмәт “Бакчага килгәч” шигыре б/н танышу.	Шигырьне тынлый белергә өйрәтү, эчтәлегенә буенча сорауларга җавап бирү, сөйләм телен үстерү.
октябрь	I	Ш.Галиевның “Дәү әнигә күчтәнәч” шигырен ятлау.	Дәү әниләргә карата хөрмәт хисләргә тәрбияләү; балаларның хәтер сәләтен, игътибарлылыгын үстерү, шигырьне сәнгатьле итеп сөйләү күнекмәләргә бирү.
	II	“Без әкият яратабыз”	Рәсемнәр буенча әкиятләргә искә төшерә, истә

			калган әкиятләрне өстәл теетры белән күрсәтү
	III	В.Хайруллина “Яшелчәләр бәхәсе”	Матур әдәбият әсәрләренә кызыксыну тәрбияләү; тасвирлап сөйли белү күнекмәләрен ныгыту; шигырь эчтәлеген истә калдырырга ярдәм итү.
	IV	Рус халык әкиятә “Теремкәй” сәхнәләштерү.	Шушы әкият белән балаларны таныштыру, эчтәлегенә, мәгънәсенә төшенергә ярдәм итү, балаларга дуслык, татулык турында аңлату, авазларны дөрес итеп әйтергә. Артистлык сәләтләрен үстерү.
	V	Ә.Гаффар “Юынмый торган Балык”	Шигырьне тынлый белергә өйрәтү, эчтәлегә буенча сорауларга җавап бирү, сөйләм телен үстерү.
ноябрь	I	“Мин яратам сине, Татарстан!” Р.Рәкыйпов.	Матур әдәбият әсәрләре аша балалар күңелендә туган илне сөю хисе тәрбияләү; бал-ның тыңлай белү, үз фикерләрен башкаларга җиткерә белү сәләтен үстерү; туган як турында балаларның белемнәрен системалаштыру; сорауларга тулы җавап бирүләренә ирешү.
	II	А.Алиш “Эшче абый”	Хикәя белән танышу. Сораулар аша эчтәлеген ачыклау. Матур әдәбияткә кызыксыну уяту.
	III	Татар халык әкиятә “Ике ялкау”	Әкият белән танышу, начар һәм матур гадәтләр турында белемнәрен киңәйтү.
	IV	Рәшит Бәшәр “Безнең кайсыбыз кунак”	Шигырьне тынлай белергә өйрәтү, эчтәлегә буенча сорауларга җавап бирү, сөйләм телен үстерү.
декабрь	I	“Төлкә, куян һәм этәч”	Мультфильм карау, сораулар аша эчтәлеген ачыклау, сөйләм телен үстерү.
	II	К.Ушинский “Кыш әбинең шуклыгы”.	Серле табигать күренешләренә соклану хисләре һәм мәхәббәт уяту; балаларның фикерләрен бер юнәлештә туплай белү сәләтен үстерү; кышкы салкын көннәренң кошлар, хайваннар, кешеләр өчен авыр вакыт булуын ачыклау.
	III	Матур әдәбият Д.Гарифуллин. “Песнәк “	Кошларның кышкы тормышлары турында балаларга сөйләү, аларга карата кызгану хисе уяту, ярдәм итәргә теләк тудыру. Шигырьнең эчтәлегә белән таныштыру. С авазы өстендә эш.
	IV	Матур әдәбият “Төлкә белән бүре”.	Балаларда театр сәнгатенә мәхәббәт һәм эстетик зәвык тәрбияләү; тамашалар уйнау осталыкларын үстерүне дәвам итү.
гыйнвар	I	“Карт белән төлкә” т.х. әкиятә.	Шигырьләрнең эчтәлеген аңлап, сорауларга тулы җавап бирүләренә ирешү, сәнгатле сөйләмгә өйрәтү.
	II	Г.Толымбай “Буран”	Табигать күренешләренә соклану хисләре тәрбияләү, шигырьләрнең эчтәлеген аңлап, сорауларга тулы җавап бирүләренә ирешү, сәнгатле сөйләмгә өйрәтү.
	III	Н.Мадьяров “Шуабыз»	Шигырьне укып эчтәлеген аңлау. “III” авазы өстендә эш.
	IV	Ж.Тәрҗеманов “Кыш”	Серле табигать күренешләренә соклану хисләре һәм мәхәббәт уяту; бал-ның фикерләрен бер

			юнәлештә туплый белү сәләтен үстерү; сәнгатьле сөйләмгә өйрәтү.
февраль	I	“Алпамыш шәһәргә килде”.	Юлда үз иминлеген һәм башкаларның иминлеген кайгыртусыйфаты тәрбияләү; логик фикерләү сәләтен үстерү; матур әдәбият аша балаларның юл йөрү кагыйдәләре турындагы белемнәрен тирәнәйтү һәм ныгыту.
	II	Ш.Галиев “Светофорның өч күзе”	Шигырь аша светофор турындагы белемнәрен ныгыту, хәтер сәләтен үстерү; шигырьне яттан сәнгатьле сөйләргә өйрәтү, регулировщик турында кыскача белем бирү.
	III	К.Булатова “Солдатлар”	Илебезнең тынычлыгын саклаучы солдатларга карата патриотик хисләр тәрбияләү, хәтер сәләтен үстерү, эчтәлек буенча сорауларга төгәл, аңлаешлы итеп җавап бирергә өйрәтү.
	IV	Карт белән Төлкә(татар халык әкиятә)	Балаларга әкиятне уку, фикерләү сәләтен үстерү, әкиятнең мәгънәсен аңларга ярдәм итү.
март	I	Н.Гайсин. “Яз килә” шигыре	Ямьле яз турында бал-ның белемнәрен арттыру. Шигырьне тыңлау, эчтәлеген аңлау, сөйләп карау.
	II	Ә.Бикчәнтәева “Минем әнием”	Шигырь белән таныштыру. Әниләргә карата балаларда ихтирам тәрбияләү.
	III	Б.Рәхмәтнең «Яз» шигыре (ятлау)	Табигатьнең матурлыгын күрә, аңа соклана белү хисләре тәрбияләү. Сәнгатьле сөйли белү осталыкларын үстерү. Аерым сүзләрен аңларга булышу, татар теленә генә хас авазлар кергән сүзләрен дөрес әйтүләренә ирешү.
	IV	“Кошлар рәхмәте” Әхсән Баян.	Балаларның кошлар турындагы белемнәрен арттыру. Шигырьне тыңлау, эчтәлеген аңлау, сөйләп карау.
апрель	I	Ә.Бикчәнтәева. “Салкын саф һава” шигырен ятлау	Шигырьне тыңлау, эчтәлеген аңлау, иртәнге һава торышы турында сөйләшү, матурлыкка соклану тәрбияләү.
	II	Р.Батулланың “Елак әтәч” әсәрен уку	Әкиятне уку, эчтәлеген сораулар ярдәмендә аңларга булышу.
	III	Сәхнәләштерү. Г.Тукай “Бала белән күбәләк”.	Г.Тукай әсәрләренә кызыксыну уяту; бал-да оештыру һәм алып баручы ролен башкару осталыгын формалаштыру, уенны алып баручы һәм башка катнашучыларның гамәлләренә яраклаштырырга өйрәтү.
	IV	“Йомшак су, йөгәрек су” Ж.Тәржеманов.	Шигырьне укып эчтәлеген аңлау. Суның үзенчәлекләре турында сөйләшү.
май	I	С.Шакир. Бабамның медальләре.	Ватанга мәхәббәт тәрбияләү. Шигырь аша Бөек Ватан сугышы геройлары турында күзаллауларын киңәйтү.
	II	Р. Миңнуллин “Туган илнең улы мин”	Шигырьне укып эчтәлеген аңлау, тыныч туган ил булдыру турында сөйләшү, туган якка мәхәббәт тәрбияләү
	III	М.Мазуновның “Кәжә” шигырен уку	Әсәр белән таныштыру, эчтәлеген сораулар ярдәмендә аңлауларына ирешү.
	IV	Ә.Кари “Гөлләрәм”	Гөлләргә карата сак караш, шәфкатьлелек

			тәрбияләү. Бүлмә гөлләрен танып әйтә белү күнекмәләрен камилләштерү.
--	--	--	--

СӨЙЛӘМ ТЕЛЕН ҮСТЕРҮ

Аңлатма язуы

Балада туган теленә карата кызыксыну уяту. Уен ситуацияләре, мәгълүмати-аралашу технологияләре куллану, балалар эшчәнлегенә төрле төрләр (уен, аралашу, нәтижәле эшчәнлек төрләр) оештыру аша сөйләмне аңлау һәм туган телдә сөйләшсә килү теләге уяту.

Туган телендә аралашуны үзләштерү өчен шартлар булдыру.
Авазларны дөрес әйтү, сәнгатьле сөйләм нигезләрен формалаштыру.

Комплекслы – тематик план

Ай	Атна	Эшчәнлек темасы	Бурычлар
сентябрь	I	“Безнең төркемдәге уенчылар”	Төркемдәге уенчыларны карау, уен вакытында бер-беренә карата дуслык мөнәсәбәтләре, уенчыларга карата сакчыл караш тәрбияләү, сөйләм телен үстерү.
	II	«Песи һәм пси балалары»	Рәсем буенча кечкенә хикәя төзүгә өйрәтүне давам итү, песине тасвирлау, хайваннарга карата сакчыл караш тәрбияләү.
	III	“Уенчыкны тасвирла”	Уенчыларны тасвирларга өйрәтү, сөйләм телен үстерү, уенчыларга карата сакчыл караш тәрбияләүне давам итү.
	IV	“Безнең төркемдәге уенчылар”	Уенчыларны карауны бүлешеп, дус – тату уйнарга өйрәтүне давам итү, уенчыларны ватмаса өндәү, сөйләм телен үстерү.
октябрь	I	“Сузык авазлар”	Сузык авазлар белән таныштыру, сузык авазларга башланган сүзләргә өйрәтү.
	II	“Тел көрмәкләндерү”	Тел көрмәкләндерүче жөмлеләр өстендә эш, сөйләм телен үстерү.
	III	“Сюжетлы-ролле уен “Ярмарка”	Жиләк – жимеш һәм яшелчәләр турында белемнәрен камилләштерү, диалог корып сөйләшүгә өйрәтү.
	IV	“Хайваннар кышка ничек эерләнә?”	“Хайваннар кышка ничек эерләнә?” рәсеме буенча хикәя төзү. Кечкенә генә хикәя төзүгә өйрәтү.
ноябрь	I	“Шәхси тәҗрибәдән чыгып сөйләү. Дидактик уен «Курчакка бүлмә эерлик»	Мебель турында белемнәрен үстерү, аларның атамаларын дөрес әйтү, әһәмиятләрен билгеләү, үз фикереңне әйтә белү күнекмәләре формалаштыру, сөйләм телен үстерү.
	II	“Рәсем буенча сөйләү «Эт һәм эт балалары»	Рәсем буенча бәйләнешле хикәя төзүгә өйрәтүне давам итү, шәхси тәҗрибәдән чыгып кечкенә хикәя төзү күнекмәләрен камилләштерү.
	III	“Уенчыкка тасвирлама”	Уенчык буенча кечкенә тасвирлама төзү, сүзләрдә [ш], [ч], [л] авазларын дөрес әйтү, тавыш тембырын көйли белергә өйрәтү.
	IV	“Курчакларга тасвирлама һәм чагыштыру”	Курчакларга тасвирлама бирә һәм чагыштыра алу күнекмәләрен камилләштерү, жөмләне азакка кадәр төзеп бетергә өйрәтүне давам итү.

декабрь	I	”Кыш житте”	Тирэ-юнь белэн таныштыруны дэвам итү. Кыш турында зур рәсем карау, эчтәлеге буенча сорауларга жавап алу. Ике-өч жөмлөдән торган хикәя төзөргә өйрөтү, кышкы киёмнәрне тасвирлау, киём төшенчәсен ныгыту.
	II	“Уенчыклар турында сөйләшү”	Кыска хикәяләр төзөргә өйрөтүне дэвам итү, авазларны дөрес әйтү өстендә эшләү.
	III	“Картина буенча сөйләү” “Таня суыктан курыкмый”	Картина буенча кечкенә хикәя төзөргә өйрәнү, бирелгән аваз белән сүзләр табу, сүзләрдәге авазларны билгеләү.
	IV	“Кыш. Калын һәм нечкә К авазы”	Яңа сүзләр белән таныштыру. Рәсемнәр күрсәтеп аңлату: кар бабай, Кыш бабай, чыршы бәйрәме, Яңа ел, бүлэк, өләшә, тарата. Кыш турында табышмаклар өйрәнү. калын һәм нечкә К авазының әйтелеше өстендә эшләү.
гыйнвар	I	“Предметлар төркеме буенча сөйләү.	Аваз культурасы [ч] авазы өстендә эшләү, биргән сорауларга тулы жавап бирергә өйрөтүне дэвам итү.
	II	“Кыргый хайваннар”	Кыргый жәнлекләр турында күзаллаулар формалаштыруны дэвам итү, кыргый хайваннарга карата кызыксыну уяту, сөйләм телен үстерү.
	III	Ә. Кари “Кыш”	Шигырьнең өзеген ятлау, сөйләм телен үстерү, кыш ел фасылына хас билгеләрдән алгоритм төзү.
	IV	“Ап – ак тунлы кыш”	Кыш турындагы белемнәрен киңәйтү. Игтибарларын, хәтерләрен, бәйләнешле сөйләм телен үстерү, бердәм хезмәт хисләре тәрбияләү.
февраль	I	“Жир өсте, һава,су транспорты”	Балаларда урамда игътибарлылык һәм транспорт хезмәткәрләренә ихтирам тәбияләү; транспорт турында күзаллауларын киңәйтү, фикерләү сәләтен үстерү.Балаларны транспорт төрләре белән таныштыруны дэвам итү, исемнәрен истә калдыру, кулланылышын белү. Сөйләм телен үстерү.
	II	«Велосипед – минем дустым»	Балаларда юлда үз-үзенә тоту культурасын тәрбияләү.Бирелгән мәгълүматны тыңлый белү һәм үзләштерүне формалаштыру, мөстәкыйль фикер йөртә белү, коммуникатив сәләтләрен үстерү.Велосипедта хәвефсез йөрү кагыйдәләренә өйрөтү.
	III	“Хәрби һөнәрләр”	Хәрби һөнәрләр, аларның төрләре, хәрби техника турында белемнәрен формалаштыру, хәрби һөнәрләргә карата хөрмәт тәрбияләү. Кайбер авазлар өстендә эшләү.
	IV	М.Жәлил “Карак песи”	Балаларда патриотик хисләр тәрбияләү. Шигырьне сәхнәләштерү аша бал-да артистлык күнекмәләрен үстерү. М.Жәлил турында балаларның белемнәрен басту, аның әсәрләре белән танышуны дэвам итү. Әйтелешләре авыр сүзләр өстендә эшләү.

март	I	“Картина буенча сөйләү. “Яз.Сыерчыклар”.	Балаларда табигатькә, кошларга карата сак караш, миһербанлылык, кайгыртучанлык тәрбияләү.Фикерләренә мөстәкыйль әйтә белү сәләтен үстерү.Рәсем буенча хикәя төзүләренә ирешү.
	II	“Әниләр бәйрәме”	Әниләр бәйрәме турында белемнәрен киңәйтү, әниләр турында тасвирлау хикәясә төзүгә өйрәтү; әниләргә мөхәббәт һәм ярдәм итү теләге тәрбияләү.
	III	Рәсем буенча сөйләү “Йорт кошлары”	Йорт кошлары турында белемнәрен ныгыту, гади жөмлеләр төзүгә өйрәтү, кошларга карата сакчыл караш, дустанә мөнәсәбәт тәрбияләү.
	IV	“Табышмаклар”	Табышмакларны тыңлый, аңлай белергә өйрәтү, сөйләм телен үстерү.
апрель	I	“ Күчмә кошлар”	Кошларга сакчыл караш тәрбияләү. Балаларның кошлар турындагы белемнәрен ныгыту. Күчмә кошларның исемнәрен дөрес итеп әйтергә өйрәтү.
	II	“Халкыбыз мирасы белән кызыксыну”	Әби-бабаларыбыз иҗат иткән әйберләргә хөрмәт тәрбияләү. Татар халкының декоратив-кулланма сәнгать үрнәкләре белән таныштыру. Бәйләнешле сөйләм телен үстерү.
	III	“Предметларга тасвирлама”	“Мөгҗизалы капчык” уены уйнау, уенчык буенча кечкенә тасвирлама төзү күнекмәләрен камилләштерү, сөйләм телен үстерү.
	IV	“Габдулла Тукай шигырьләре”	Шагыйрьнең иҗатына ихтирам хисләре тәрбияләү. Балаларны Тукайның тормыш һәм иҗат юлы белән таныштыру. Әдәби әсәрләрен тыңлай һәм сөйли белүләренә ирешү.
май	I	“Бакчадагы эшләр”	Май аенда бакчада башкрыласы эшләр турында белемнәрен арттыру, бәйләнешле сөйләм телен үстерү
	II	“Жинү бәйрәме”	Бәйрәм турында сөйләшү, рәсем турында хикәя төзү, аны сөйләп бирү күнекмәләре булдыру.
	III	“Йорт хайваннары турында сөйләшү”	Хайваннарны тасвирлай белү, бирелгән сорауларга тулы җавап табу күнекмәләрен үстерүгә дәвам итү.
	IV	“Назлы сүзләр”	Назлы сүзләренә әйтергә өйрәнү, диалог алып баруны ирешү.

«ИҖАДИ - ЭСТЕТИК ҮСЕШ»

СӘНГАТЬ ИҖАДЫ

Аңлатма язуы

«Иҗади сәнгать» белем бирү эшчәнлегә эчтәлегә балаларда әйләнә-тирәдәге матурлыкка кызыксыну уятуны һәм үз- үзләрен күрсәтү ихтыяжларын канәгатьләндерүне формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Рәсем ясау

Балаларның игътибарын табигать матурлыгына юнәлдерү, алар белән берлектә үсемлек һәм хайваннар дөньясы объектларының форма, төс, төзелеш камиллегенә соклану.

Татар декоратив-гамәли сәнгате әсәрләре белән танышуны дәвам итү.

Балаларны «орнамент» төшенчәсе белән таныштыру. Татар орнаментында оста итеп чагылдырылган чын чәчәк-үсемлек мотивларын карау. Бизәкнең өлешләрен аера белергә өйрәтү.

Балаларны декоратив эшчәнлеккә тарту: өч яфрак (бер ноктадан өч тапкыр буяу), күкчәчәк, ромашка (акчәчәк), миләш, гөлҗимеш һ. б. ны ясау ысулларын күрсәтү.

Бер, ике яки берничә төсне кулланып, гади элементлардан торган тасма (бордюр) бизәгә ясый белүне формалаштыру. Чәчәкле үсемлекләргә төсләрне туры китерү кирәклегенә игътибар итү.

Берничә өлештән (кош, күбәләк, умарта корты фигуралары) торган предметларның формасын һәм төзелешен чагылдырырга өйрәтү.

Төсмерләр (зәңгәрсу, соры, алсу, шәмәхә) белән таныштыру, төсләрне тою хисен үстерү.

Татар декоратив-гамәли сәнгате үрнәкләре буенча күмәк эшләрне үтәүгә тарту.

Туган шәһәр (авыл) тормышыннан матур вакыйгаларны рәсемгә төшерергә теләк уяту. Рәсемнәрне бергәләп карау һәм нәрсә ясаганны сөйләүләренә ирешү. Ижади активлык тудырырга булышу.

Ябыштыру

Кисеп ябыштыру сәнгатенә кызыксыну уяту, аның эчтөлеген катлауландыра һәм төрле сурәтләр мөмкинлекләрен киңәйтә бару.

Туры сызык буенча башта кыска, аннары озынрак тасмалар кисәргә өйрәтү. Төсле кәгаздән киселгән тасмалардан предмет сурәтләргә өйрәтү. Сирень, артыш чәһәкләреннән торган композиция төзү өчен, өзек-өзек аппликация техникасы белән таныштыру.

Чәчәкләр, җиләк-җимешләр һ. б. ны ясау өчен, квадраттан түгәрәкләр һәм турыпочмаклыктан оваллар кисәргә күнектерү. Бизәү максатыннан полосада, квадрат, түгәрәктә декоратив бизәкләр төшерергә өйрәтү. Ритм-тоемлау хисен уяту.

Бер бит кәгаздә берничә предметны кисеп ябыштыру юлы белән (урам, шәһәр), балаларны сюжетлы аппликация төзүгә якин китерү. Пөхтә эшләр күнекмәләре булдыру.

Татар декоратив-гамәли сәнгатенә үрнәкләре буенча эзер формалардан (чәчәкләр, күбәләкләр, кошлар) коллектив композиция төзегәндә, үзара ярдәмләшеп эшләр теләге уяту.

Әвәләү

Әвәләп ясау белән кызыксынуны үстерү; балчыктан (тозлы камыр, пластилин) әвәләү күнекмәсен камилләштерү.

Зур кисәктән кечерәк кисәкләр өзеп яки чеметеп алу, аларны бармаклар ярдәмендә түгәрәкләп тәгәрәтү, өлешләрен тоташтыру (чәчәк, гранат, миләш җимешләре); янчелгән шарның өстен шомарту, җиңел генә тарттырып, кырыйларын чеметкәләп чыгу - бөрү (гөбәдия, вак бәләш һ. б.) күнекмәләре формалаштыру. Махсус таякчык (стека) ярдәмендә ике яки дүрт кисәккә бүлеп (бәләш кисәкләре), килеп чыккан формаларны үзгәртەرәк тырышуларын хуплау.

Яңа форма барлыкка китерү өчен, шарның уртасын яньчеп, чокыр ясау ысулын куллану. Махсус таякчыкны файдалану ысуллары белән таныштыру. Әвәләп ясалган әйберләргә шушы таякчык ярдәмендә милли бизәкләр төшерергә омтылуларын хуплау.

Балчык (тозлы камыр, пластилин) белән пөхтә итеп эшләргә күнектерү.

Әвәләп ясалган әйберләрен күмәк композициягә (тәлинкәдәге сый, чәй сервисы һ. б.) берләштерү. Уртақ эш нәтижәсен күреп шатлану хисләре уяту. Декоратив әвәләп ясауда халык уенчыклары үрнәкләре (Шәмәрдән, Актүбә һ. б. уенчыклар) буенча иң гади образлар тудырырга теләк уяту.

Өстәл театрында куллану өчен, татар халык әкиятләре буенча сюжет әвәләп ясауга кызыксыну һәм теләк тудыру. Балаларда өлкәннәр белән уртақ эш нәтижәләрен күреп шатлану хисләре уяту.

Комплекслы – тематик план

Рәсем

А	атна	Эшчәнлек темасы	Бурычлар
---	------	-----------------	----------

й			
сентябрь	I	“Эй ямьле жэй!”	Балаларны традицион булмаган рәсем ясау техникасына өйрөтүне давам итү, жэй фасылы күренешләрэн белдергән предметларны ритмик рәвештә төшерергә өйрөтү.
	III	“Бакча агачлары һәм куаклары”	Балаларны туган як үсемлекләре белән таныштыруны давам итү, агач һәм куакның төп өлешләрэн аера белү, төшерү.
октябрь	I	“Көзге урман”	Балаларны агач һәм куакларның бириккелләрен гәүдәләндереп сюжет ясарга өйрөтү, буяулар белән рәсем ясауда техник күнекмәләрен ныгыту.
	III	“Яфраклар коела”	Формаларын күрсәтеп, бөтен биткә тутырып, яфрак рәсеме ясарга өйрөтү.
ноябрь	I	“Свитерга бизәк төшерәбез”	Түгәрәкләр, юллар, таныш элементлар кулланып кәгаздән киселгән өс киemen бизи белүне ныгыту; төсләрне дөрес сайларга өйрөтү;балаларда мөстәкыйльлек һәм эстетик тойгылар үстерү.
	III	“Аквариум”	Балыкларның өлешләре формасын һәм зурлыкларын чамалап рәсемнәрэн ясарга, тәңкәләрен сызыклар белән ясарга өйрөтү.
декабрь	I	“Кар кызы”	Тун кигән кар кызын сурәтләргә өйрөтү (жилкәдән туны аска таба киңәеп киткән); пумала һәм буяу белән рәсемләүне ныгыту, тунның буявы кипкәч кенә бизәкләрне төшерергә күнектерү.
	III	“Яңа ел белән котлау откыткалары”	Мөстәкыйль рәвештә рәсемнең эчтәлеген уйлап чыгарырга һәм уйлаганны рәсемдә күрсәтергә өйрөтү; рәсем ясауның техник алымнарын ныгыту (буяуларны дөрес куллану, пумала юарга һәм киптерегә күнектерү). Балаларның эстетик тойгыларын,фантазияләрен үстерү, мөстәкыйльлек тәрбияләү
гыйнвар	I	“Минем яраткан уенчыгым”	Балаларны рәсемнәрәнең эчтәлеген уйлап ясарга, өлешләренең формаларын күрсәтеп ясарга өйрөтү.Буяулар белән эшли белүләрен ныгыту, мөстәкыйльлек тәрбияләү, ясаган рәсемнәре турында сөйли белүләренә ирешү.
	III	“Яулыкка бизәк төшерү(дымка бизәге)”	Дымка уенчыгы һәа аның бизәкләре белән танышу. Бизәкләрнең элементларын аерырга (туры кисешкән юллар, нокталар) өйрөтү.
февраль	I	“Тармаклы агач”	Агач сурәтен ясаган вакытта аның юан һәм нечкә ботакларын карандашны каты һәм әкрэн басып ясарга өйрөтү; яхшы нәтижәләргә ирешергә күнектерү, ижадилыкны үстерү.
	III	“Матур кошчык”	Түгәрәк һәм овал формаларын берләштереп кошчык ясарга өйрөтү. Аның томшыгын, тәриләрэн ясау алымнарын аңлату, чиста эшләү күнекмәләрен биру
март	I	“Матур чәчәкләр атты”	Балаларны төрле формалар китереп чыгара торган хәрәкәтләр белән матур чәчәкләр ясарга өйрөтү; балаларда эстетик тойгылар үстерү, төсләрне уйлап сайлап алырга күнектерү; матурлыкны күрә белергә өйрөтү.
	III	“Курчакның күлмәген	Балаларны таныш элементлардан (сызыклар, нокталар,

		бизэү”	түгэрәкләр)бизәкләр төзәргә өйрәтү. Бизәкләрне ясаган вакытта һәр бизәккә пумала белән эшләүнең үз алымын куллану. Балаларда ижадилык, эстетик тойгылыр, күзаллауларын үстерү
апрель	I	“Әкияттәге теремкәй”	Балаларны рәсемдә әкият образын чагылдырырга өйрәтү. Образлы күзаллауны, теремкәйне бизәгәндә мөстәкыйльлек һәм ижадилык үстерү. Бизәүнең төрле алымнарын кулланырга күнектерү.
	III	“Минем яраткан курчагым”	Рәсемдә яраткан уенчыкларның образын ясарга өйрәтү; ясаган рәсемнәрне карап иң матур рәсемне сайлый белү һәм ни өчен ул рәсем матур икәнлеген аңлату. Формаларны дөрес күрсәтә белүне, кеше фигурасының өлешләрен дөрес урнаштыруны аңлату. Бөтен битне тутурып ясарга өйрәтүне дәвам итү.
май	I	“Самолетлар оча”	Карандашка төрләчә басып, болытлар аша очкан самолетларны рәсемдә ясарга өйрәтү. Образлы күзаллауны үстерү. Ясаган рәсемнәренә карата эмоциональ һәм уңайлы тойгылырны уяту.
	III	“Бәйрәмчә бизәлгән йорт”	Рәсемнең эчтәлеген уйларга өйрәтү. Ижадилыкны, үзлегеннән эшләүне тәрбияләү.

Комплекслы – тематик план
Ябыштыру

а й	атна	Эшчәнлек темасы	Бурычлар
сентябрь	II	“Матур флажоклар”	Кайчы тотарга өйрәтү, флажокларны кәгазь битендә дөрес итеп урнаштыру, чиста-пөхтә эшләү
	IV	“Полоскалар кисү һәм ябыштыру”	Кайчы тотарга өйрәтүне дәвам итү, флажокларны кәгазь битендә дөрес итеп урнаштыру, чиста-пөхтә эшләү
октябрь	II	“Без ничек бер кәрзин гөмбә жыйдык?”	Гөмбә кисеп алып ябыштыру алымнары белән таныштыру; табигать биргән хезинәгә сакчыл караш тәрбияләү; көзге уңыш турындагы белемнәрен киңәйтү; дөрес итеп эшләргә өйрәтү.
	IV	“Суда көймәләр йөзә”	Полосканы туры сызыклар буенча кисәргә һәм турыпочмакның почмакларын кисеп алуны ныгыту. Өлешләрдән торган көймә образын тудырырга өйрәтү.
ноябрь	II	“Зур өй”	Полосканы туры сызыклар буенча кисәргә һәм турыпочмакның почмакларын кисеп алуны ныгыту. Өлешләрдән торган зур өйнең образын тудырырга өйрәтү.
	IV	“Яулык бизәү»	Балаларны туры сызык буенча озынча полоскалар кисәргә, кайчы белән сак эш итәргәгә, яулык очларын матур итеп бизәргә өйрәтү. Әниләргә карата хөрмәт тәрбияләү.
декабрь	II	“Уенчык салынган арба”	Турыпочмаклыкның, квадратның почмакларын түгәрәкләп кисеп алуны ныгыту. Ижат итәргә балаларда теләк уяту.
	IV	“Чыршыга төймәләр”	Балаларны түгәрәк формалар кисә белергә күнектерү. Кайчы белән эшли белүне ныгыту. Матурлыкка соклану, бәйрәм хисе тәрбияләү.
ян	II	“Матур пирамидалар”	Балаларны квадрат, түгәрәк формалар кисә белергә күнектерү. Кайчы белән эшли белүне ныгыту. Кирәкле

			төслэрне сайлап алырга һәм иң зур түгәрәктән кечкенә түгәрәккә түгәрәкләрне урнаштырырга өйрәтү.
	IV	“Автобус”	Турыпочмаклыкның почмакларын түгәрәкләп кисәргә өйрәтү, полоскадан кечкенә квадратлар кисеп алуны ныгыту (автобусның тәрәзәләре).
февраль	II	“Алъяпкычка бизәк төшерү”	Квадраттан өчпочмаклар, түгәрәкләр кисеп алуны күнектерү. Чиста матур ябыштырырга өйрәтү, төсләр балкышын дәрәс сайлау, үз эшеннән кәнагәтләнү хисе алу.
	IV	“Күктә самолетлар оча”	Коллектив эштә бергә сөйләшеп эшләргә өйрәтү, расемне тулыландырырга өйрәтүгә дәвам итү
март	II	“Әнигә бүләк”	Балаларга квадраттан почмакларын түгәрәкләп кисәргә өйрәтүгә дәвам итү. Эстетик зәвык булдыру, кул чукларының моторикасын ныгыту. Кайчыны дәрәс тотарга, сак эш итәргә өйрәтү.
	IV	“Курчакларга чокыр бизибез”	Балаларны матур төсләр кулланып, матурлап бизәргә, бизәкләр кисәргә өйрәтү, кайчыны дәрәс тотып сак эш итәргә өйрәтүгә дәвам итү; турыпочмактан, квадраттан түгәрәкләр кисүгә күнектерү, пөхтә кләйләү алымнарын ныгыту. Матурлыкны күрә һәм тудыра белергә өйрәтү.
апрель	II	“Ракета”	Турыпочмаклыкны икегә бөкләп почмакларын кисеп алырга өйрәтү. Альбом битендә ракетаны диагональ буенча урнаштыру, чиста итеп эшли белергә өйрәтү, эшкә кызыксыну уяту.
	IV	“Кис һәм нәрсә ябыштырасың килсә, шуны эшлә”	Үз эшләреннән эчтәлеген уйларга, эшләргә өйрәтү. Кәгазьдән турыпочмак, түгәрәк, квадрат формалары кисү. Ижадилыкны тәрбияләү.
май	II	“Кызыл калфак”	Апликациягә әкият образы бирергә өйрәтү. Кешене сурәтләргә (күлмәк формасы, баш, аяк, кул,) өйрәтүгә дәвам итү. Пөхтә кисәргә һәм ябыштыра алуны ныгыту.
	IV	Тылсымлы бакча.	Коллектив композиция булдыру; кайчы белән турыга, квадратның, турыпочмакның почмакларын түгәрәкләп кисүгә өйрәтүгә дәвам итү.

Комплекслы – тематик план
Әвәләү

а й	атн а	Эшчәнлек темасы	Бурычлар
сентябрь	I	“Алмалар һәм җимешләр”	Җиләк-җимешләр турындагы белемнәрен киңәйтү, гомумиләштерү; җиләк-җимешләргә сакчыл караш тәрбияләү; җимешләрне дәрәс формада әвәләү күнекмәләрен үстерү; әвәләү дәрәсләренә кызыксынуларын уяту.
	II	“Зур һәм кечкенә кишерләр”	Конус формасын әвәләү, зур һәм кечкенә предметлар белән эшли алуны булдыру.
	III	“Кыяр һәм чөгәндәр”	Овал һәм түгәрәк формадагы предметларны әвәләүгә дәвам итү, предмет өстен сыпырып тигезләү.
	IV	“Мәгънә буенча әвәләү”	Үз теләкләре буенча әвәләү, үвәләү ысулларын дәрәс куллануны булдыру.
октябрь	I	“Тозлы камырдан кондитер ризыклары”	Тозлы камыр һәм аның үзлекләре белән таныштыру; пешекче хезмәтенә соклану хисләрен тәрбияләү; дәрәс форма биру күнекмәләрен

			үстерү;пешекчеләр хезмәтен хөрмәтләргә өйрәтү.
	II	“Гөмбәләр үсә”	Балаларның гөмбәләр турындагы белемнәрен ныгыту, аларның ашарга яраклы яки агулы булырга мөмкин икәнлеген аңлату; аларга карата сакчыл караш тәрбияләү, сәламәтлекне саклауга өйрәтү..
	III	“Энемә яки сеңлемә бүләккә уенчык”	Балаларда күзаллау сәләтен үстерү, алдан үзләштергән әвәләү күнекмәләрен куллану. Бүтән балаларга игътибарлы булырга өйрәтү, алар турында кайгыртырга күнектерү.
	IV	”Өчпочмак”	Татар халык ашлары белән таныштыруны дәвам итү; кул чукларының физик үсешен ныгыту. Халык ашларына хөрмәт тәрбияләү.
ноябрь	I	“Яшелчә кибетә”	Балаларга түгәрәк формадагы яшелчәләр әвәләргә тәкъдим итү. Нинди яшелчәләр белүләрен, нинди төстә икәннен ачыклау. Әвәләү алымнарын ныгыту.
	II	“Аквариумда балыклар йөзә”	Балаларның балык төрләре турында белемнәрен киңәйтү, гәүдә төзелешләренә игътибар итү, төрле гәүдәле балыклар әвәләргә өйрәтүне дәвам итү.
	III	“Үрдәк”	Дымка уенчыгы белән таныштыру, чөметү кебек ысулларны дөрес куллануны булдыру.
	IV	“Слива һәм лимон”	Овал формадагы предметларны әвәләргә өйрәтүне дәвам итү, эстетик зәвык формалаштыру.
декабрь	I	Кар бабайлар әвәлибез.	Төрле зурлыктагы түгәрәкләрне әвәләргә өйрәтү; әвәләү алымнарын ныгыту; эстетик зәвык формаларын тоюны үстерү.
	II	“Теләк буенча әвәләү”	Балаларны үз теләкләре буенча мөстәкыйль һәм ижади рәвештә уйлаган нәрсәләрен ясарга өйрәтү. Әвәләүнен төрле ысулларын кулланып эшләүне ныгыту.
	III	“Кар кызы”	Балаларны кеше фигурасы әвәләргә өйрәтүне дәвам итү. «Озынча-багана формасы», «түгәрәк-шар»формаларын әйтә белергә өйрәтү. Шөгылгә карата балаларда кызыксыну уяту.
	IV	“Яңа елга күчтәнәч”	Балаларны үз теләкләре буенча мөстәкыйль һәм ижади рәвештә уйлаган нәрсәләрен ясарга өйрәтү. Бәйрәм хисе, кемнеләр сөендерәсе килү хисен уяту.
январь	II	“Курчак”	Ике өлештән торган предмет әвәләү (шар - баш, столбик - тун).
	III	“Минем яраткан әкият героем”	Балаларның үзләре сайлаган әкияттән үзләренә ошаган әкият героен әвәләргә өйрәтү.Аның гәүдә формасын, кул, аякларын дөрес итеп тасвирлый белергә өйрәтү; әкиятләренә хәтерләрендә яңартырга ярдәм итү; әкият геройларының уңай һәм тискәре якларын күрә һәм бәяли белергә күнектерү.
	IV	“Азык –төлек кибетенә тәм –томнар киледә”	Татар халык ашлары белән таныштыруны дәвам итү; кул чукларының физик үсешен ныгыту. Халык ашларына хөрмәт тәрбияләү.
февраль	I	“Кошлар жимлеккә очып килделәр”	Әвәләүдә гади торышны: гәүдәне аска, башны ияргә, иптәшенңә эше белән үз эшенә берләштерергә өйрәтү. Әвәләү алымнарының техникасын ныгыту.
	II	“Яраткан йорт хайваным”	Хайван өлешләрен өйрәнгән алымнар белән әвәләү, хайваннарга карата сакчыл караш тәрбияләү.

	III	“Самолетлар аэродромда”	Ике кискәк пластилиннан самолет әвәләргә өйрәтү
	IV	“Үзеңә нәрсә ошый, шуны әвәлә”	Үз фикерләренне туплый белүне үстерү, әдәби әсәрләрдән алган тәәсирләрен формалаштыру. Алда өйрәнгән алымнарны кулланып кызыклы әйберләр әвәләүне ныгыту.
март	I	“Чынаяк(чокыр)”	Тәгәрәтү алымы белән савыт – саба әвәләргә өйрәтү. Кырыйларын тигезләп формага китерү. Өлешләрен беркетү һәм шомартуны ныгыту. Кул чуклары хезмәтен камилләштерү.
	II	“Чәчәк бәйләме”	Тюльпан чәчәгә әвәләргә өйрәтү, әниләргә хөрмәт тәрбияләү.
	III	“Куян баласы”	Гәүдә өлешен дәрәс әвәләргә өйрәтү, куяңга хас үзгәчлекләрен ачыклау, хайваннарға карата сакчыл караш тәрбияләү.
	IV	“Кәжә бәтиә”	Дүрт аяклы хайван әвәләргә өйрәтү(гәүдәсе овал, башы озынча, тәпиләре туры); әвәләү алымнарын ныгыту; уч төпләрендә әйләндерү; аерым өлешләрен гәүдәгә беркетү; беркеткәч шомартып кую.
апрель	I	“3 аюга савыт әвәләү”	Бер төрле формадагы предметларны, ләкин төрле зурлыктагы предметларны әвәләргә өйрәтү; предметларны әкият буенча драматизацияләргә өйрәтү. Савытларны әвәләүне күнектерү; тәгәрәтү, сыту; кырыйларын бармаклар белән күтәрүне эшкәртү.
	II	“Тәлинкәдән кошчык жим чүпли”	Алда өйрәнгән алымнарны (тәгәрәтү, тартып чыгару, өлешләрен беркетү, шомарту) кулланып әвәли белүне ныгыту.
	III	“Чеби”	Төрле зурлыктагы шарлар әвәләү, бер-берсә белән тоташтыру, чәметеп койрык, томшык ясау
	IV	“Матур бакчабыз”	Алда өйрәнгән алымнарны кулланып әвәләү ысулларын ныгыту. Нинди яшелчәләр белүләрен, нинди төстә икәннән ачыклау.
май	I	Ирекле	Ижади һәм үзгәччәннән эшләүне үстерүне ныгыту. Стек белән эшләргә өйрәтү.
	II	Ирекле	Ижади һәм үзгәччәннән эшләүне үстерүне ныгыту. Стек белән эшләргә өйрәтү. Алган белемнәрен куллануны ныгыту.

Кору (конструкцияләү)

Ай	Эшчәнлек төре. Шөгыльнең темасы,	Программаның эчтәлегә
Сентябрь	Кору (конструкцияләү): «Коймалар».	- Тезелеш өчен кирәкле детальләрен (шакмак, кирпич, призма) сайлап алырга, атамаларын әйтергә, файдаланырга өйрәтү. - Кору күнекмәләрен камилләштерү. - Тирәлекне бүлеп куярга күнектерү. - Уңышлы килеп чыккан корылманы күрәп шатлана белергә өйрәтү.
Сентябрь	Кору: рус халык әкиятә «Кышлау» эчтәлегенә гезендә кору.	Корылма үрнәген анализларга өйрәтү: аның төп өлешләрен күрсәтеп, бу өлешләрен зурлыклары һәм формалары буенча чагыштыру, пространствода бер-берсенә

		карата ничек урнашуларын билгеләү, куелган шартка туры китереп төзү (мәсәлән, шундый ук, эмма берәз зуррак итеп). • Балаларның төзү детальләрен аера белү һәм аларны атау сәләтен үстерүне дәвам итү (шакмак, пластина, кирпич, призма). • Балаларның туган якта яши торган хайваннар дөньясы турындагы белемнәрен ныгыту.
Октябрь	Кору: «Йөк машинасы»	• Транспортның нинди эшкә билгеләнгән булуыннан чыгып, аның корылыш үзенчәлекләре белән таныштыру. • Тиешле төзү материалы сайлап, корылманы мөстәкыйль үлчи белү күнекмәсен ныгыту. • Кору сәләтен, күз белән чамалау, пөхтәлек, ассоциатив фикер йөртүне үстерү.
Октябрь	Күмәкләшеп кору: «Уен майданчыгы».	• Күмәкләшеп кору эшчәнлеген алып бару өчен балаларны эш урыны эзерләргә өйрәтү, эшчәнлекне планлаштыру, төрле предметлар кору, корылмаларны бер сюжетка туплау. • Инде таныш булган корылмаларның яңа вариантларын коруга этәрү, күмәк эшчәнлеккә катнаштыру. • Кору сәләтен үстерү.
Ноябрь	Кору: «Йорт жиһазы».	• Балаларны вертикаль корылмалар ясауга этәрү. • Төп төзелеш детальләре атамаларын (кирпич, пластина) хәтердә ныгыту. • Уңышлы килеп чыккан корылманы күрәп сөенә белергә өйрәтү. • Рус халкының «Өч аю» әкиятен искә төшерү.
	Кору: «Күпер».	• Балаларга күперләр, басмалар һәм аларның вазифалары турында мәгълүмат житкерү. • Корылма үрнәкләрен, иллюстрацияләрен анализлый белүне үстерү, кирәк детальләрен мөстәкыйль сайлый белү, • Ассоциатив фикер йөртүне үстерү.
Декабрь	Кору: «Кораблар».	• Төрле суднолар булуы, аларның төзелеше нинди вазифа башкарачакларына карап билгеләнүе турында мәгълүмат житкерү; барлык корабларның да борыны, койрык өлеше, төбе, палубасы була дигән гомумиләштерүгә этәрү. • Корылманы анализларга өйрәтү. • Кирәкле детальләрен сайлап алуосталыгын үстерү.
Декабрь	Кору: «Очкычлар»	• Тотрыклы корылма төзүгә өйрәтү. Детальләрен (очкыч өлешләрен: канат, салон, очучы кабинасы, койрык, тәгәрмәчләр) пөхтә итеп урнаштырырга өйрәтү. • Үрнәкне башкача итеп үзгәртеп кору күнекмәләрен арттыру. • Фикер йөртү, мөстәкыйль нәтижеләр ясау

		осталыгын үстерү.
Январь	Кәгазьдән кору: «Альбом».	• Балаларны турыпочмаклы кәгазь битенен читләрен һәм почмакларын туры китереп урталай бөкләргә өйрәтү, альбом тышын үзен уйлаганча бизәү. • Композицион осталыкны, төсләр тоемлауны үстерү. • Нәфасәти хисләр тәрбияләү, үз якыннарына карата жылы мөнәсәбәт, хөрмәт уяту.
Февраль	Кору: «Йорт».	• Балаларны турыпочмаклы кәгазь битенен читләрен һәм почмакларын туры китереп урталай бөкләргә өйрәтүне давам итү; стеналардан тор- ган йорт корганда, өлешләр- нең формасын (турыпочмак- лы, өчпочмаклы) билгеләү. • Төсләр аера белүне ныгыту. • Конструктив фикер йөртүне, өстәмә детальләрне (тәрәзә, ишек, торбалар) сурәтләү алымнарын мөстәкыйль таба белү күнекмәсен үстерү.
Март	Кәгазьдән кору (кириклар белән): «Песиём».	• Балаларны хайван гәүдәләрен кирик техникасы белән ясарга өйрәтү. • Турыпочмаклы кәгазь битенен читләрен һәм почмакларын туры китереп бөкләү күнекмәсен ныгыту. • Балаларның уенда аралашуына ирешү.
Март	Кору: «Трамвай- чык».	• Балаларга пассажир транспорты турында (вагон йөртүче кабинасы, вагон-салон, тәгәрмәчләр, тәрәзәләр, ишекләр, токалгычлар, рельслар) мәгълүмат житкереп, гомуми күзаллауларын булдыру. Балаларны транспорт коруга күнектерү. • Конструктор детале булган цилиндр турында күзаллауларын булдыру. • Биремне үтәгәндә, сабыр- лык һәм пөхтәлеккә өйрәтү.
Апрель	Табигий материалдан кору: «Көймә».	• Кузы чикләвеге кабыгын, сабак, кәгазь жылкән кулланып һәм детальләрне пластилин белән тоташтырып, беркетеп, балаларны көймә корырга өйрәтү. • Предметларның өлешләре (жылкәнле көймәнең корпусы) һәм табигий материал арасында охшашлыктар күрә белергә өйрәтү. • Корунуң әлегә төре белән кызыксыну тәрбияләү, балаларда конструкцияләр уйлап табу теләге уяту.
Май	Кору: «Кремль».	• Шәһәр архитектурасы белән таныштыруны давам итеп, бина кору теләген үстерү. • Тотрыклы корылма төзүгә, уңышлы килеп чыккан корылманы күрә сөенә белергә өйрәтү. • Гражданлык һәм ватанпәрвәрлек нигезе

		буларак, туган шәһәргә мөхәббәт хисләре тәрбияләү.
--	--	--

Жыр

Аңлатма язуы

«Музыка» белем бирү эшчәнлегә эчтәлегә балаларның музыкальлекләрен, музыканы хис-тойгы белән кабул итү сәләтләрен үстерү максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Татар музыкасына карата кызыксыну уяту, аны тыңларга теләк белдерү. Аның хисле-образлы эчтәлегә турында сөйләү, кичерешләр белән бүлешү.

Татар композиторларының музыкаль әсәрләрен тыңлап, музыканың төп өч жанры: «жыр», «бию», «марш» төшенчәләрен бирү. Балаларның музыка характерын, кәефен бирә белү сәләтләрен үстерү.

Музыка уен кораллары (курай, кубыз, тальян гармун һ. б.) һәм аларның яңгырашы белән танышуны дәвам итү. Татар жырларын дөрес, сәнгатьле итеп һәм аңлап башкарырга, сүзләрен ачык итеп әйтергә күнектерү.

Татар биюенә хас гади хәрәкәтләр («аяк очларында атлап йөрү», «чүгү», «аяк очларында күтәрелү», «берле бишек», «баш-үкчә», «култыклашып әйләнү», «борма» (гади вариант) һ. б.) белән таныштыруны дәвам итү.

Музыка характерына туры китереп, ритмлы хәрәкәтләр башкаруны формалаштыру.

Хәрәкәтле импровизацияләрдә музыкаль образны чагылдырырга омтылуны хуплау, балалар белән бергә гәүдәләнеш вариантларын («тәкәббер» этәч, «кайгыртучан» тавыклар, тик-тормас чебиләр һ. б.) тикшерү, музыкаль әкият эчтәлегә һәм характерына дөресрәк туры килә торган образны сайларга булышу, һәр ижади табышны хуплау.

Балалар эшчәнлегенә төрле структурасына музыка өстәү; матур әдәбият, сынлы һәм театр сәнгатьләре әсәрләрен файдаланып, кәефкә туры килерлек һәм хис-кичерешләргә ярдәм итәрлек музыка астында катнаш музыкаль эшчәнлек үткөрү.

2.2. Ата-аналар белән хезмәттәшлек

Максат: Ата-аналар һәм тәрбиячеләрнен берләшеп, балаларда бердәм тәрбия юнәлеше формалаштыру.

Бурычлар:

1. Балалар бакчасында һәм гаиләдә тәрбия процессы белән идарә итү; Яңа технологияләргә кулланып ата-аналар һәм балалар белән күмәк эшләү күнекмәләре формалаштыру.
2. Балалар бакчасының гаилә белән хезмәттәшлек итү программасының максатлы һәм юнәлешле булуы.
3. Эти-әниләр арасында даими рәвештә аңлату эшләре алып бару.
4. Гаилә белән эшнә оештырганда кызыклы, традицион булмаган формалардан файдалану
5. Эти-әниләргә балалар белән оештырыла торган төрле чараларга тарту (спорт, сәяхәт, күңел ачу, гаилә бәйрәмнәре, фестивальләр һ.б.)

III. Оештырылган бүлек. 3.1. Материаль-техник база

№ п/п	Бүлмәнең социаль-көнкуреш төре	Саны	Жиһаз исемлеге	Саны
1	Саф һавада булу майданчыгы	1	Веранда Жиһаз	1 4
2	Төркемнең уен бүлмәсе	1	Савыт-саба шкафы Уенчык шкафы Секциле шкаф Бала өстәле Бала урындыгы Ковёр Бала уйнау өчен жиһаз Магнитофон Телевизор Олылар өстәле Олылар урындыгы	1 3 1 13 24 2 1 1 0 1 2
3	Йокы бүлмәсе	1	Карават Стул взрослый Шкаф для пособий Кием шкафы	25 1 1 1
4	Юыну бүлмәсе	1	Сөлге киштәләре	30
5	Чишенү бүлмәсе	1	Кием шкафы Өстәл	30 1

3.2.Программа методик тәэмин итү. Әдәбият

Төп программалар:

1. Комплекслы программа «Туганнан мәктәпкә кадәр»Веракса Н.Е., Комарова Т.С., Васильева М.А.
2. “Туган телдә сөйләшәбез” методик кулланма (2-3 яшь) Ф.В.Хәзрәтова, З.Г.Шәрәфетдинова. И.Ж.Хәбибуллина
3. “Шатлык” балалар бакчасының төп белем бирү программасы.

Парциаль программалар:

- 3.Балалар бакчасы: Эти-эниләр һәм балалар бакчасы тәрбиячеләре өчен уку китабы.- Казан:Раннур, 2007.
4. Балачак аланы: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм эти – эниләр өчен хрестоматия. – Казан: РИЦ,2011. – 560 б.
5. Белем һәм тәрбия эшчәнлегенә перспектив программасы «туганнан мәктәпкә кадәр» Н.Е. Веракса, М.А. Васильевой, Т.С. Комаровой. Уртанчылар төркеме.
6. Закирова К.В., Мортазина Л.Р. “Әй уйныйбыз,уйныйбыз...”Балалар бакчасында хәрәкәтле уеннар: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм физкультура инструкторлары өчен методик кулланма. –Казан:Беренче полиграфия компаниясе, 2013. – 224 б.
7. Закирова К.В. “Балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбиясе: методик кулланма /К.В.Закирова, Р.Ә.Кадырова, Г.М.Сафиуллина – Казан:Беренче полиграфия компаниясе,2013.-424 б.
8. Зарипова З.М. “Үстерешле уеннар: методик кулланма/З.М.Зарипова , Р.С.Исаева.- Казан:Беренче полиграфия компаниясе,2013.-128 б.
9. Закирова К.В. “Әхлак нигезе-матур гадәт”(Гаиләдә һәм балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбияләү):Методик кулланма/К.В.Закирова, Р.Ә.Кадырова.-Казан:Мәгариф,2007.-383б.

10. Закирова К.В., Мортазина Л.Р.Балачак-уйнап-көлеп үсәр чак: методик кулланма.- Казан: Редакционно-издательский центр,2012
11. Комарова Т.С. “Занятия по изобразительной деятельности в детском саду» (Из опыта работы) . М., «Просвещение», 2007.
12. З.Г.Шәрәфетдинова «Математикага өйрәнәбез».
- 13.“Туган телдә сөйләшәбез: методик әсбап/Ф.В.Хәзрәтова, З.Г.Шәрәфетдинова, И.Ж.Хәбибулина.-Казан:Инновацион технологияләр үзәге.-2013.-256 б.
14. Хрестоматия для дошкольников 4-5 лет/Сост. Н.П.Ильчук и др.-1-е издание.М., АСТ, 1997.
15. Юсупов Ф.Ю., Камалова З.Ф., Борханова Р.А. “Гөлбакча”,балалар бакчалары өчен хрестоматия,2008
16. А.В.Кенеман, Детские подвижные игры Народов СССР.
17. Л.В.Куцакова «Конструирование и ручной труд в детском саду».
18. «Обучение детей дошкольного возраста правилам безопасного поведения на дорогах».
19. «Формирование основ здорового образа жизни у детей дошкольного возраста».
20. «Раушан көзгә» хрестоматия.
21. Г.И.Удальцова «Дидактические игры в воспитании и обучении дошкольников».
22. Л.Г.Гыйләжәва, Г.Ә.Нәбиуллина,Л.Т.Гарипова «Балалар дөньясы» хрестоматия.
23. А.К.Гибадуллина, Г.Р.Гилязутдинова,Ф.Дж.Залялютдинова,З.Г.Ибрагимова «Хоровод дружбы» методическое пособие.
24. Н.Г.Гарипова, Р.С.Әхмәтова, Ф.М.Хәсәнова «Әйләнә-тирә дөнья белән танышу».
25. Р.М.Зиннәтова «Сурәтләр һәм кору эшчәнлегә».
26. К.В.Закирова, Л.Р.Мортазина «Балачак-уйнап-көлеп үсәр чак».
27. К.В.Закирова «Балачак аланы» хрестоматия.
28. З.М.Зарипова «Үстерешле уеннар».
29. Л.Г.Гыйләжәва «Татар телендә сөйләм үстерү».
30. «Балалар бакчасында татар теле өйрәтү программасы».

3.3. Предметлы тирәлек мохитны үстерү

Төркемдә беләм һәм тәрбия бирү өчен уенчылар һәм уен почмаклары бар.

1. «Туган ягым - Татарстан» почмагы

- Милли киёмдәге курчаклар: татар малае һәм кызы, рус малае һәм кызы
- Габдулла тукай портреты
- Уеннар өчен битлекләр

Дидактик уеннар

- «Төсле ишекләр»
- “Ромашка”

Методик әсбаплар һәм аудиокушымта

- К.В. Закирова, Л.Р. Мортазина “Балачак – уйнап – көлеп үсәр чак”
- З.М. Зарипова, Р.С. Исаева “Үстерешле уеннар”
- К.В.Закирова, Р.Ә.Кадырова, Г.М.Сафиуллина “Балалар бакчасында әдәп- әхлак тәрбиясе”
- З.М.Зарипова, А.Х.Габдрахимова, А.Т.Миникаева “Балалар бакчасында бердәм беләм бирү эшчәнлегә”
- К.В. Закирова, Л.Р. Мортазина “Әй уйныйбыз, уйныйбыз”
- Татар телендә мультфильмнар
- Диск “Балалар һәм эти-әниләр өчен УМК буенча уеннар”
- Диск “Әкиятләр”
- Аудио – китап “Татар әкиятләре”
- Диск “Шома бас”

- Диск “Танцы народов Поволжья”
- Диск “Луиза Батыр – Булгари. Сертотмас үрдәк. Бардым күлгә, салдым кармак”
- Диск “Луиза Батыр – Булгари. Африка хикмәтләре”
- Диск “Луиза Батыр – Булгари. Бииләр итек - читекләр”

Мәгълүмат эсбаплары

- Татар язучылары һәм шагыйрьләре
- Татар халык сәнгате
- Әкиятләргә иллюстрацияләр
- Татарстан Республикасы турында белешмә
- Рәсәй турында белешмә
- Яр Чаллы шәһәре турында белешмә
- Татарстан Республикасы шәһәрләре турында белешмә
- Трафаретлар / орнаментлар
- Идел буе халыклары уеннары
- Рәсәй геральдикасы и бәйрәмнәре
- Альбом “Минем туган ягым”

Татар әдәбияты

- Балалар өчен шигырьләр
- Л.А. Харисова, В.А. Гарипова “Ватаным Татарстан”
- Батулла “Бишек хикәятләре”
- М. Фәйзуллина “Чебиләр зарядкасы”
- Ә. Ситдыйкова “Серле дөнья”
- Ф.Сафин “Кошлар яратучы малай”
- Татар халык әкиятә “Камыр Батыр”
- Татар халык әкиятә “Саламторхан”
- Татар халык әкиятә “Сак –сок”
- Г. Тукай “Тылсымлы сәхифәләр”

2. “Музыкаль» почмак

Уен кораллары

- Барабан, агачтан пластмассан эшләнгән маракас, ирен гармуны, металлофон, саксафон, гитара, бубен, кастанетта, колотушка, курай.

Музыкаль- дидактик уеннар

- “Баскыч”
- “Күңелле-күңелсез”
- “Музыкаль уен кораллары”

Ясалма уен кораллары

- Микрофон, маракас

3. “Кәеф» почмагы

- Күрсәтмә эсбап “Кәеф театры”
- Өстәл театры “Кәеф театры”
- Коллективта бердәмлек оештыру уеннары картотекасы
- Театральләштерелгән уеннар картотекасы
- Психогимнастика
- Эмоциональ бушатылу “көзгә”

4. “Театр» почмагы

- Өстәл пәрдәсе; өстәл, күлгә, би-ба-бо, таякчылар һәм бармак театрлары, театр өчен битлекләр, киёмнәр.
- Дидактик уен “Әкият геройлары”
- Лото “Әкиятләр”
- Күрсәтмә эсбап “киёмнәр өчен бизәкләр”

5. “Юйк» почмагы

- Лото “Юл йөрү билгеләре” 2шт
- Дидактик уен “Сак бул, юл!”
- Күрсәтмә эсбап “Транспорт”
- Дидактик уен “Юл йөрү билгеләрен өйрәнәбез”
- Өстәл уены “Юл”
- Махсус тарнспорт
- Күрсәтмә эсбап “Берүзем урамда”
- Картотека “Транспорт”
- Папка “Балаларга юл йөрү кагыйдәләрен өйрәтү”
- Папка “Светофорны өйрәнәбез”

Методик кулланма

- Г.А. Галеева, С.М. Гаффарова “Мәктәпкәчә яшәтәге балаларны юлларда үзләрен хәвефсез тоту кагыйдәләренә өйрәтү”
- Э.Я. Степаненкова, М.Ф.Филенко “Дошкольникам о правилах дорожного движения”
- В.Э.Рублях “Правила дорожного движения”
- Т.Шакирова “Юл хәрәкәте билгеләре”
- Табышмаклар “Занимательно о правилах дорожного движения»
- Транспорт турында шигырьләр

6. “Физкультура ”почмагы Уеннар картотекасы

- “Күзләргә гимнастика ясыйбыз”
- “Сулыш гимнастикасы”
- “Сәламәтләндерүче уеннар”
- “Хәрәкәтле уеннар”
- “Бармак гимнастикасы”
- “Сюжетлы– рольле уеннар”
- “Физминуткалар”
- “Санамышлар”
- “Жырлы – биюле уеннар”
- “Йога”
- “Чыныктыру»

Күрсәтмә эсбаплар

- “Кышкы спорт төрләре”
- “Жәйге спорт төрләре”
- “Спорт жиһазлары”

Жиһазлар

- Туплар, скакалкалар, төсле тасмалар, шишкалар, шалтыравыклар, сыбызгы, бубен, качыклар, флаглар, кеглялар, обручлар, гантельләр, кольцеброслар.

Ясалма чыныктыру жиһазлары

- Массаж келәмчеге, пробкалардан эзләр һәм келәмчекләр, мунчаладан келәмчекләр, киндер сюрприз йомыркаларынан канат һәм гантельләр, ясалма туплар (эчендә борчак)

7. “Куркынычсызлык” почмагы

Методик кулланма

- Т.А.Шорыгина “Беседы об этикете с детьми 5-8лет”
- Т.А.Шорыгина “Беседы о воде, о природе”
- Т.А.Шорыгина “Беседы о правилах пожарной безопасности”
- Т.А.Шорыгина “Беседы об основах безопасности с детьми 5-8лет
- Т.А.Шорыгина “Беседы о том, кто где живет”
- “Дөрес туклану”
- Папка “Янгын куркынычлыгы”

Үстерүче уеннар

- “Урамда куркынычсызлык”

- “Беренче ярдәм”
- “Өйдәге куркынычсызлык”
- “Ут белән уйнама”
- “Сәламәт бул”
- “Профессиялар”
- Лото “Бөтен эш тә яхшы”

8. *“Табигать” почмагы* *Үстерүче уеннар*

- Табигать календаре
- Лото “Беренче предметлар”
- Лото “Йорт хайваннары”
- Лото “Продуктлар”
- “4нче ким”
- “Баллы-тозлы, ачы”
- “Хайваннар һәм аларның балалары”
- “Рәсемнәрне бер рәткә жый”
- “Табигать күчтәнәчләре”
- “Агачлар”
- «4 сезона»: кыш, яз, жәй, көз.
- «Экологик уеннар»

Күрсәтмә әсбаплар

- «Рәсемнәр буенча хикәяләр төзү»: кыш, яз, жәй, көз.
- «Һава торышы»
- «Ел фасыллары алгоритмы»
- «Хайваннар, жиләкләр, кошлар»
- «Агачлар, куаклар, гөмбәләр»
- «Безнең як кошлары»
- «Чәчәкләр»
- «Киёмнәр»
- «Кошлар»
- «Җиһазлар»
- «Бүлмә гөлләре»
- «Гербарий»
- «Кызыл китап»
- «Чәчәкләр турында легенда»
- Муляжлар: жиләкләр, жиләк-жимешләр, яшелчәләр, кыргый һәм йорт хайваннары, жир-су хайваннары, бөжәкләр.

9. *“Сөйләм үсеше” почмагы* *Үстерүче уеннар*

- “Капма -каршы”
- “Мәгънә буенча аер”
- “4нче ким”
- “Рәсемнәр буенча хикәя яз”
- “Сюжетлар буенча хикәя төзе”
- “Матур сүзләр өйрәнәбез”
- “Табышмаклар”
- “Шигырьләр”
- «Сөйләм телен һәм уйлау сәләтен үстерүче уеннар»
- «Чиста сөйләшү күнегүләре»

10. *“Математика” почмагы*

- Үстерүче уен “Без саныбыз”
- Лото “Төсләр һәм фигуралар”

- Дидактик уен “Төс һәм форма”
- Лото “Уңга - сулга”
- Дидактик уен “Предметлар һәм контурлар”
- Лото “Зур, уртача, кечкенә”

Шулай ук төркем кибет, чәчтараш, гаилә, шифаханә, даруханә, транспорт, почта сюжетлы-рольле уеннар өчен жиһазлар һәм әсбаплар белән тулыландырылган.

3.4. Көндөлек режим

6.00 - 7.20	Балаларны каршы алу, иртэнге фильтр, тәрбияче күзөтүө астында уеннар/ Прием детей, утренний фильтр, игры под присмотром воспитателя
7.20 - 7.40	Иртэнге гимнастикага эзерләнү, гимнастика/Подготовка к утренней гимнастике, гимнастика
7.40 - 8.00	Тәрбияче күзөтүө астында уеннар/Игры под присмотром воспитателя
8.00 - 8.30	Гигиена процедуралар, иртэнге ашка эзерләнү, иртэнге аш/ Гигиенические процедуры, подготовка к завтраку, завтрак
8.30 - 8.50 дш./пн., чш./ср. 8.30-9.00 сш./вт., пж./чт., жг./пт.	Тәрбияче күзөтүө астында уеннар, коррекцион эш, шөгылгэ эзерләнү/ Игры под наблюдением воспитателя, коррекционная работа, подготовка к ООД
дш./пн., чш./ср.	8.50-9.00 – Шөгыл/ООД 9.00-9.10 – Икенче аш/Второй завтрак
сш./вт., пж./чт., жг./пт.	9.00-9.10 – Шөгыл (1нче подгруппа)/ООД (1 подгруппа) 9.10-9.20 - Икенче аш/Второй завтрак 9.20-9.30 - Шөгыл (2нче подгруппа)/ООД (2 подгруппа)
дш./пн., чш./ср.	9.10-11.00 – Саф хавага чыгрга эзерләнү, саф хавада йөрү/Подготовка к прогулке, прогулка
сш./вт., пж./чт., жг./пт.	9.30-11.00 – Саф хавага чыгрга эзерләнү, саф хавада йөрү/Подготовка к прогулке, прогулка
11.00-11.25	Саф хавадан керү, гигиена процедуралар, төшке ашка эзерләнү/ Возвращение с прогулки, гигиенические процедуры, подготовка к обеду
11.25 - 11.50	Төшке аш/Обед
11.50 - 15.00	Гигиена процедуралар, йокларга эзерләнү, йоклау/ Гигиенические процедуры, подготовка ко сну, сон
15.00 - 15.10	Йокыдан уяну, хава процедуралар/Пробуждение, воздушные процедуры
15.10 -15.20	Сөт эчэргэ эзерләнү, сөт эчү/Подготовка к полднику, полдник
15.20-15.30	Шөгылгэ эзерләнү/Подготовка к ООД
дш.-жг./ пн.-пт.	15.30-15.40 – Шөгыл (1нче подгруппа)/ООД (1 подгруппа) 15.40-15.50 – Шөгылгэ эзерләнү/Подготовка к ООД 15.50-16.00 – Шөгыл (2нче подгруппа)/ООД (2 подгруппа)
16.00 - 16.30	Гигиена процедуралар, кичке ашка эзерләнү, кичке аш/ Гигиенические процедуры, подготовка к ужину, ужин
16.30 – 17.00	Гигиена процедуралар, кичке саф хавага чыгарга эзерләнү/ Гигиенические процедуры, подготовка к вечерней прогулке
17.00 - 18.00	Кичке саф хавада йөрү, өйгэ кайтып китү/Вечерняя прогулка, уход детей домой

3.5.Белем бирү эшчәнлеге челтәре

Атна көне, шөгыльләр/Дни недели, занятия	Вакыт/Время
Дүшәмбе/Понедельник	
Жыр/Музыкальное восп.	8.50-9.00
Дидактик материал белән уенлы шөгыль/ Игра-зан-е с д/м	15.30-15.40 (1) 15.50-16.00 (2)
Сишәмбе/Вторник	
Хәрәкәт үсеше/Разв. движ.	9.00-9.10 (1) 9.20-9.30 (2)
Әйләнә-тирә дөньяда ориентлашуны арттыру/ Расшир. ориент. в окр.	15.30-15.40 (1) 15.50-16.00 (2)
Чәршәмбе/Среда	
Жыр/Музыкальное восп.	8.50-9.00
Төзү материал белән уенлы шөгыль/ Игра-зан-е со стр-м/м	15.30-15.40 (1) 15.50-16.00 (2)
Пәнжешәмбе/Четверг	
Сөйләм телен үстерү /Развитие речи	9.00-9.10 (1) 9.20-9.30 (2)
Дидактик материал белән уенлы шөгыль (снәгать-эстетик үсеш)/ Игра-зан-е с д/м (худ-но эстет. разв.)	15.30-15.40 (1) 15.50-16.00 (2)
Жомга/Пятница	
Хәрәкәт үсеше/Разв. движ.	9.00-9.10 (1) 9.20-9.30 (2)
Әйләнә-тирә дөньяда ориентлашуны арттыру/ Расшир. ориент. в окр.	15.30-15.40 (1) 15.50-16.00 (2)

3.6. Особенности традиционных событий, праздников, мероприятий.

Месяц	Мероприятия	Участники	Ответственные
Сентябрь	1. Музыкально-тематическое развлечение: «Путешествие в мир знаний»	Подготовительные к школе группы	Музыкальные руководители
	2. Экологическое развлечение «В гости к Лесовичку»	Средние, старшие группы	Музыкальные руководители
Октябрь	1. Утренники с использованием УМК: «Щедрая осень»	Все возрастные группы	Музыкальные руководители
	2. Концерт к Дню пожилых людей «Мы вас любим»	Старшие, подготовительные группы	Музыкальные руководители
	2. Тат. национ. праздник «Сәмбеләне кембелә»	Подготовительная группа №9	Музыкальные руководители Воспитатель по обучению тат. языку
ноябрь	1. День здоровья	Все возрастные группы	Инструктор ФК
	2. Концерт посвященный дню матери «Лучше всех на свете мама»	Средние, старшие, подготовительные к школе группы	Музыкальные руководители
	3. Развлечение: «Анимационные игры» (игры с использованием УМК и ИКТ)	Старшие, подготовительные к школе	Музыкальные руководители Воспитатель по обучению тат. языку
декабрь	1. Новогодние утренники с использованием УМК «Чудеса под Новый год!»	Все возрастные группы	Музыкальные руководители
январь	1. Экологическое развлечение с применением УМК «Путешествие в зимний лес»	Младшие, средние группы	Музыкальные руководители
февраль	1. Музыкально – спортивное развлечение: Аты-баты, шли солдаты" (День защитника отечества)	Старшие, подготовительные группы	Музыкальные руководители, инструктор ФК
	2. Музыкально- литературная гостиная «День родного языка»	подготовительные группы	Музыкальный руководитель, воспитатель по обучению татарского языка
	3. Игры-аттракционы на улице: «Затейница- зима»	Старшие, подготовительные группы	Музыкальный руководитель
Март	1. Утренники с использованием УМК: «Вот какие наши мамы!»	Все возрастные группы	Музыкальные руководители
	2. Развлечение «Масленица».	Средние, старшие, подг. группы	Муз. руководители, Инструктор по ФК
	3. Татарский национальный праздник «Нәүрүз килә»	Старшие, подготовительные группы	Воспитатель по обуч. татарского языка
Апрель	1. Развлечение: «Весельчаки» - день смеха и веселья.	Все возрастные группы	Музыкальные руководители
	2. Развлечение: «Путешествие в космос»	Подготовительные к школе группы	Муз. руководители, Воспитатель по обуч. Тат. языка

	3. Развлечение:..«Тукай- безнен шагыр»	Старшие, подготовит. группы	Муз. руководители,И нструктор ФК
Май	1. Концерт для ветеранов «Слава ветеранам»	Старшие, подготовительные группы	Музыкальный руководители
	2.«В весеннем лесу»(экологический праздник с применением УМК)	Средние, старшие группы	Музыкальные руководители
	3.Выпускной утренник«До свидания детский сад»	Подготовительные группы	Музыкальные руководители

МИЛЛИ-ЖИРЛЕ КОМПОНЕНТ (ЭРС)

Балалар саны	Русс балалары	Татар балалары

Тәрбияләү һәм белем бирү бурычлары:

Туган йортка, балалар бакчасына, туган илгә мәхәббәт тәрбияләү. Туган шәһәрнең күренекле урыннары белән таныштыру.

Татар халкының мәдәниятенә, горелә –гадәтенә кызыксыну уяту. Декоратив – кулланма сәнгате белән таныштыру.

Рус халкының мәдәниятенә, горелә –гадәтенә кызыксыну уяту. Декоратив – кулланма сәнгате белән таныштыру.

Үткән буын иҗат иткән барлык әйберләргә ихтирам тәрбияләү.

№	Белем өлкәсе	Бүлекләр	Бурычлар
1	Физик үсеш	Сәламәтлек	Хәрәкәткә, бергә уйнаучы татар халык һәм рус хәрәкәтле уеннарына кызыксынучанлык тәрбияләү. Балада уңай сыйфатлар, татар һәм рус халкының сулыш гимнастикасын, физминуткаларын, күнегүләрен куллана алу күнекмәләрен формалаштыру.
2		Физик культура	Татар һәм рус халкының хәрәкәтле уеннары белән танышу, халык уеннарына кызыксынучанлык уяту. Балаларның иҗади фикерләүләрен. Физик сыйфатларын: тизлек, осталык, чыдамлыкларын үстерү, хәрәкәт күнекмәләрен камилләштерү.
3	Социаль-шәхси үсеш	Социальләштерү	Татарстан республикасы һәм Рәсәй турында беренче күзаллауларын формалаштыру.. Зурларга һәм яшьтәшләренә әдәпле эшдәшү, үзләрен алар белән тотнаклы тоту сыйфатларын тәрбияләү. Дуслык, дореслек, кешелеклек, гаделлек тәрбияләү.
4		Хезмәт	Үз-үзегә үзлегеннән һәм сыйфатлы хезмәт күрсәтүне булдыру (зурлардан башка киенү, чишенү, киемнәрне төрөп – элөп кую), төркемдә һәм балалар бакчасы жирлеген тәртиптә тоту күнекмәләрен үстерү. Үз шәһәрнең язучылары һәм шагыйрьләре әсәрләрендә чагылган кешеләргә файда китерүче хезмәт төрләре турында күзаллауларын формалаштыру. Үзлегеннән хезмәт итәргә һәм зурлар эшендә катнашу теләге белдергәнне бүлекләү һәм ныгыту.
5		Куркынычсызлык	Хәвефле ситуацияләрдән чыгу юллары, беренче ярдәм күрсәтү алымнары белән таныштыру. Табигатьтәге хәвефле ситуацияләр (зарарлы үсемлекләр һәм гөмбәләр) турында белемнәрне формалаштыру.Туган шәһәр урамнарында юл йөрү кагыйдәләрен ныгыту.
6	Сөйләм үсеше	Матур әдәбият уку	Татар һәм рус фольклоры, туган шәһәр язучылары һәм шагыйрьләренең якты иллюстрацияле китаплары белән таныштыру. Әсәрләре эмоциональ кабул итүне булдыру. Геройларның характерын аңлай белү күнекмәләре формалаштыру.
7		Сөйләм телен үстерү	Балалар бакчасындагы националь культура тирәлегә аша туган телне һәм икенче телне өйрәнү күнекмәләре формалаштыру.

			Зурлар һәм яшьтәшләре белән сөйләшү теләге уяту.
8	Танып белү үсеше	Танып белү	Туган якның һәм Мәскәү шәһәренен күренекле урыннары, туган чкның үсемлекләре, хайваннары белән таныштыру. Татар һәм рус халкының мирасына кызыксынучанлык уяту.
9	Ижади – эстетик үсеше	Жыр	Халык уен кораллары: гармун, балалайка белән таныштыру. Татар халкының кайбер бию күнегүләрен башкарырга өйрәтү
10		Ижади –сәнгать	Татар халкының декоратив – кулланма сәнгатенә кызыксынучанлык уяту, татар орнаменты белән әйберләргә буярга өйрәтү. Ижади – сәнгатьтә «Яфрак», «Тюльпан», «Кыңгырау чәчәге» орнаменты куллану. Городец эшләнмәләре белән танышу (бутон, купавка, розана, яфрак). Рәсемдә дымка бизәкләрен куллануны ныгыту.

Комплекслы – тематик план

Ай	Физик үчеш	Социаль –шәһси үчеш	Танып белү, сөйләм үсеше	Ижади –эстетик үсеш
Яр Чаллы, Татарстан				
Сентябрь Октябрь	<i>Уеннар:</i> «Скок - перескок» «Карусель», «Яшелчэләр» «Төсле автомобильләр» <i>Имитацион уен:</i> «Без автобуста барабыз»	Туган шәһәр турында сөйләшү. КамАЗ турында иллюстрацияләр карау. <i>Әңгәмә:</i> «Минем Республика Татарстан», «Шәһәр урамнары», «Транспортта үз-үзеңне әдәпле тоту» «Профессияләр»	<i>Әкиятләр.</i> «Аю һәм бабай», «Төлке һәм торна» Р. Батулла «Күчтәнәч» <i>Шигърият.</i> Б. Рәхмәт «Әтәчкәй...» Р.Валеева «Курчакка күлмәк бүлэк иттем» Р. Миннуллин «Әни белән әти турында» <i>Проза.</i> А. Хасанов «Балалар бакчасында», <i>Ятлау:</i> Бармак гимнастикасы «Бармаклар»	<i>Музыка:</i> «Осень наступила» Л. Шигабутдинова көе <i>Тыңлау:</i> «Әпипә» «Хороводная», «Әйдә, биибез» (диск «Шома бас»). <i>Ижади сәнгать:</i> <i>Әвәләү:</i> «Кошлар», «Дустыма бүлэк» <i>Рәсем:</i> «Шәһәр урамнарында», «Яулыкны бизибез» <i>Бәйрәм:</i> «Сөмбелә»
Россия				
Ноябрь	<i>Уеннар.</i> «Дингез шаулый», «Тавык һәм чебиләр».	<i>Әңгәмә:</i> «Минем илем», «Россия буенча сәяхәт», «Балаларның дусты - светофор» <i>Диактик уеннар.</i> «Три цвета светофора», «Балалар-жәяүлеләэр һәм балалар-пассажирлар». Рус халык әкиятләренә костюмнар әзерләү	<i>Әкиятләр.</i> «Мужик и медведь» «Дурак и береза» «Как варить компот?» Г. Юдин «Синие листья» В. Осеева <i>Шигърият.</i> «Котик» М. Дружинина, «Мы идем через дорогу» М. Дружинина, «Вот какой рассеянный» С. Маршак, «Дядя Степа» С. Михалков, «Светофор» С. Маршак <i>Проза.</i> «Сторож» В. Осеева, «Как Маша стала большой», «Осень на пороге» Н. Сладков	<i>Жыр.</i> «Осень» И.Кишко сүзләре, сл. Т.Волгина көе, бишек жыры «Баю-бай» М Красина көе, М.Черной сүзләре, «Ива» А.Князькова көе. И.Токмакова сүзләре, «Дождик» М.Красева көе, Н.Френкель сүзләре <i>Ижади сәнгать.</i> <i>Әвәләү:</i> «Дымка аты» <i>Ябыштыру.</i> «Матрешкалар» (коллектив эш) <i>Рәсем:</i> «Настяга сарафан» (дымка бизәге) <i>Бәйрәмнар:</i> «Рус халык әкиятләре кичәсе», «Капустник».
Декабрь	<i>Уеннар</i> «Көн - төн», «У медведя во бору», «Светофор», «Житез жәяүле», «Два Мороза»	<i>Әңгәмә.</i> «Мәскәү шәһәре», «Россия турында сөйләшү», «Юлда үзеңне дәрәс тоту» <i>Дидактик уен</i> «Мәскәүдән кунаклар»,	<i>Әкиятләр.</i> «Кораблик», (золотой серпок. М.: Малыш, 1994) «Мороз и заяц» «Сказка про Комара Комаровича» Д. Мамин-Сибиряк <i>Шигърият</i>	<i>Жыр.</i> Рус халык музыкаль коралы «балалайка» белән танышу «Песня о Родине» И.Дунаевский «Моя Россия» Г.Струве көе, Н.Соловьева сүзләре «Я по городу иду» А. Перескоковакөе,

			«Живи, елочка!» И.Токмакова «Белый снег пушистый» И.Суриков <i>Проза.</i> «Поход» А. Гайдар «Светик-трехцветик» Т.Александровой (Веселые картинки. №6. 2003), «Как елку наряжали» Л.Воронкова	Т.Антонова сүзләре «Скоро Новый год» И.Арсеева көе, В.Татаринов сүзләре «К нам приходит Новый год» В.Герчиккөе, З.Петрова сүзләре <i>Иҗади сәнгать.</i> <i>Әваләү:</i> «Әкияти кош» (филимонов бизәге) <i>Ябыштыру:</i> «Поясны бизәү» (филимонов бизәге) <i>Рәсем:</i> «Рус кызының күлмәге» (филимонов бизәге) <i>Бәйрәмнәр:</i> «Хушкеләсәң, Яңа ел!» «Раштуа бәйрәме»
Татарстан				
Январь	<i>Уеннар</i> «Казлар аккошлар», «Песи һәм тычкан»	Казан шәһәре турында сөйләшү. Казан шәһәренә күренекле урыннары турында рәсемнәр карау. <i>Әңгәмә:</i> «Татар халык ашлары» «Сфетофор янында машиналар» <i>Имитацион</i> <i>уеннар:</i> «Без автобуста» «Светофор сигналларына карап юл аша чыгу»	<i>Әкиятләр:</i> «Зирәк карга» А. Гаффар. «Койрык» А. Алиш. «Куркак белән батыр» <i>Шигърият</i> Г. Тукай. «Кышкы кич» Ш. Галиев. «Автобуста» Р. Валеева. «Кил тизрәк, яз!» Б. Рәхмәт. «Асия» Х. Халиков. «Хәерле иртә» <i>Проза:</i> А. Алиш «Эшче абый»	<i>Музыка:</i> татар халык музыкаль коралы «Гармун» белән танышу «Попляши!», «Найди свою пару» (диск «Шома бас») <i>Иҗади сәнгать.</i> <i>Әваләү</i> «Татар халкының милли ризыгы чәк-чәк» <i>Ябыштыру</i> «Мендәр чигәм» <i>Рәсем:</i> «Сөлге чигәм» <i>Бәйрәм</i> «Нардуган»
Россия				
Февраль	<i>Уеннар:</i> «Көтүче һәм көтү», «Төлке һәм тавыклар», «Үрдәкләр», «Укчы», «Чокыр аркылы сикер»	<i>Беседә:</i> «Рус телендә назлы сүзләр», «Минем туган телем», «Мин киенә беләм», «Солдат абый» «Ватанны саклаучылар көне».	<i>Әкиятләр:</i> «Төлке, бүре, аю», «Әтәч һәм ногыт борчагы» «Сказка про маму» С.Прокофьева <i>Шигърият:</i> «Научу обуваться братца» Е.Благикина, «Мамин день» И.Токмакова, «Праздник мам» В.Берестов <i>Проза.</i> «Про снежный колобок» Н.Калинина, «Оля пришла в садик»	<i>Музыка:</i> «Сапожки скачут по дорожке» А.Филиппенко көе, Т.Волгина сүзләре, «Заинька пушистый», «Путаница» Е.Тиличева көе, К.Чуковский сүзләре, «Кошечка» В.Витлин көе, Н.Найденова сүзләре, «Бравые солдаты» А.Филиппенко көе, Т.Волгина сүзләре, «Мамочка моя» А.Перескоков көе,

			В.Карасева, «Звездолетчики» В.Бороздин	С.Антонова сүзләре <i>Иҗади сәнгать.</i> <i>Әвәләү</i> «Аюлар өендә нәрсә бар?» <i>Ябыштыру</i> «Тоз савытын бизәү» (городец бизәге) <i>Рәсем</i> «такта бизәү»(городец бизәге) <i>Бәйрәмнәр</i> «Масленица», «Муса Жәлил- татар шагыйре- герой».
Татарстан				
Март	<i>Игры:</i> «Соры бүре», «Хәйләкәр төлке»	<i>Әңгәмә:</i> «Татарстан хайваннары», «Туган ягым кошлары», «Мухомор гөмбәсе», «Минем туган урам» <i>Кошларга җимлекләр әзерләү</i> <i>Сюжетлы-рольле уеннар:</i> «Шофер», «Транспорт һәм җәяүлеләр»	<i>Әкиятләр:</i> «Ике ялкау» Г.Тукай «Су анасы» <i>Шигърият:</i> Ш. Маннур. «каз бәбкәләре», А. Рәшит «Кояшлы туган ягым», Г. Зәйнашева «Сабантуй», М. Жәлил «Мой пес», «Чишмә», «батыр куян», «Гөмбәләр» <i>Проза:</i> М. Хасанов «Кар ява» Г. Тукай. «Кайсы вакыт була?»	<i>Музыка:</i> «Парный танец», «Подружились» (диск «Шома бас») <i>Иҗади сәнгать.</i> <i>Әвәләү</i> «Кошлар» <i>Ябыштыру:</i> «Кызылтүшләр һәм песнәкләр» <i>Рәсем:</i> «Татар әкиятләрендә хайваннар» <i>Бәйрәм:</i> «Нәүрүз»
Россия				
Апрель	<i>Уеннар</i> «Чыпчыклар», «Казлар - аккошлар», «У медведя во бору»	<i>Әңгәмә:</i> «Туган як агачлары», «Туган чкта үсүче чәчәкләр һәм үсемлекләр», «Урманда үзеңне тоту әдәбе», «Бүлмә гөлләрен тәрбиялибез» <i>Дидактик уеннар</i> «Очалар, сикерәләр, йөгәрәләр», «Нинди агачтан?»	<i>Әкиятләр:</i> «Лисичка-сестричка и серый волк», «Зимовье зверей» «Медведь и солнце» Н. Сладков, «Сороки» В. Осеева, «Сказка о перевернутой черепахе» М. Пляцковский, «Под грибом» В. Сутеев <i>Шигърият:</i> «Весна» Г. Ладонщиков, «Посидим в тишине» Е. Благинина, «А что у вас?» С. Михалков, «Почему рассердилась бабушка?», «Белая береза» С. Есенин <i>Проза.</i> «Аленький цветочек», «Хотела галка пить...» Л. Толстой, «Памятник советскому солдату» Л.	<i>Музыка.</i> «Зима прошла» Н. Метлов көе, М. Клокова сүзләре, «Ласточка» А. Перескоковкөе, С. Антонова сүзләре, «Песенка львенка и черепахи» Г. Гладков көе, С. Козлов сүзләре, «Апрель» П. Чайковский <i>Иҗади сәнгать.</i> <i>Әвәләү:</i> «Дымка этәче» <i>Ябыштыру:</i> «Урманда яз» (коллектив эш) <i>Рәсем:</i> «Пасхаль йомыркаларын бизәү» (филимон бизәге) <i>Бәйрәмнәр:</i> «Пасха», «Г. Тукай – бөек шагыйрь»

			Кассиль, «Неслук» Н. Сладков <i>Ятлау</i> өчен: «Одуванчик» Е. Серова,	
Май	<i>Күңел ачу:</i> «Без уйнарга яратабыз»	<i>Әңгәмә:</i> «Туган ягым- Татарстан»	<i>Әдәби викторина.</i> «Таныш әдәби әсәрләр буенча сәяхәт »	<i>Рәсемнәр күргәзмәсе.</i> <i>Байрам:</i> «Әйдәгез, дуслашыйк», «Сабантуй».